DANA İPİNİ KOPARMIŞ GİDİYOR...

Bulgaristan'da gelişen siyasî, içtimaî ve iktisadî olaylar ve ortaya çıkan başedilemeyen/başdöndüren sorunlar bazı insanların aklî dengelerini yitirerek birtakım pervasızlıklara varan ahlâksızlıklara ve saldırganlıklara başvurdukları görülüyor. Bu arada hedef tahtasında yine Bulgaristan Müslümanları ve 107 yıllık müesseseleri Başmüftülük var...

Birileri kafayı ‚domuza' takmış veryansın ediyor. Bunu yaparken de İncil ne diyor? Tevrat ne diyor? Tıp neden bahsediyor? diye dahi sormuyor. Diyelim ki sormuyor, soranı da rahata bırakmıyor. Mal bulmuş mağribi gibi sevinerek üç kelimeye takılmış kalmış ileri gidemiyorlar...

Densizin biri çıkmış DOST partisinin kurucularının yüzde 80'i imamlar diyor... Saydın mı be adam?! Hadi anlaşılan adamlık yok da, parmaklarla sayabilecek kadar kafa da mı yok...

Bir diğer ‚meczub' 20-30 kişinin peçesine takılıp kalmış ve bu gidişte peçe boğazını sıkacak ve canı çıkacak, tabii faturası yine bize kesilecek... O peçelilerin mahallesinden ne kadarı otoban ke-

narında „emek sarf ediyor", ne kadarı Avrupa'ya „hizmet veriyor" bunu dert eden yok... Onlar cici, „burka"lılar öcü...

Ama sadece onlar mı öcü? Hayır, fırsat bu fırsat. Vurun abalıya... Bu fırsat kaçırılır mı hiç?... Birileri de başarılı bir Müslüman öğrencinin başörtüsüne yapışmış ne yapıp ne edip çıkarmaya çalışıyor... E, onunla uğraşacağına uyuşturucu batağına batmış yüzlerce, binlerce ortaokul ve lise öğrencisini o bataklıktan çıkarsalar ya!.. Ama ne gezer...

Başka bir „odun delisi" İslâm Dini ders kitabında DAİŞ sembolünden bahsediyor... 15 sene önce o kitap basıldığında DAİŞ mi vardı be herif?!

Bir başkası da ipini koparmış deli dana gibi ortalıkta cömbelek atarak mülteci avına çıkmış. Kadınları koruyacakmış... Bilmem neleri koruyacakmış... Onlar seni görünce korkudan ölecekler yahu...

Bu koroya büyük büyük, âlim'ler de katılmadan edemiyor. Kılıcı kesse bugün bütün Müslümanları kesecekler... Din-i mübin-i İslâmı yeryüzünden silecekler... Ah bu sersemlik. Nemrut nerede, Firavun nerde battı, Karun'un hazineleri ne oldu?... Sözde bir de arkeolog olacaksın... Dakyus (Trayan Detsiy) nerede bir baksana... Ama, tabii, bakmak, görmek de kolay değil. Bu iş canavar ve cadı keşfetmeye benzemiyor...

Ne diyelim, Allah akıl, fikir, hikmet ve hidayet versin...

Bizim işimiz kolay... Sevinir, bunun için de şükrederek kazanırız! Üzülür, bu defa da sabrederek kazanırız! Ama bununla da yetinmiyor, herşeye rağmen „ipini koparmış danalar" için de selamete ersinler diye dua ediyoruz...

Selâm selâmete yürüyenlerin üzerine olsun...

Vesselâm...

Vedat S. AHMED
Yüksek İslâm Şurası
Başkanı

İslam Medeniyetinin COĞRAFYASI

Dr. Gazi ERDEM

MEDENİYET en genel şekilde insanlığın maddi manevi tüm kazanımlarının toplamı olarak tarif edilmektedir. Medeniyetin şehirli olma ve şehirleşme ile irtibatlı olduğu, çöl ve orman gibi insan yerleşiminden uzak yerlerin bu ifadenin kapsamına girmediği söylenmektedir. İslam, o günkü medeniyet merkezlerinden uzak bir coğrafya olan Hicaz'da doğmuştur. Bölgede göçebe kabileler hâlinde yaşayan toplumlar, ticaret vesilesiyle bazı medeniyet merkezlerini görmüş olsalar da medeniyetin maddi unsurları bu bölgede gelişmemiştir.

Tevhit inancı ve üstün ahlak anlayışı, İslam kültür ve medeniyetinin dünyada çok hızlı bir şekilde yayılmasının esas sebebi olarak görülmektedir. İslam medeniyetinin manevi unsurları, Hz. Peygamber döneminde toplumda kısa zamanda yerleşmiş, Medine'de medeni bir toplum yetişmiştir. Yetişen çekirdek toplumun üyeleri, fethedilen coğrafyada İslam kültür ve medeniyetinin yerleşmesini sağlamışlardır.

Hicretten itibaren bir asır içerisinde Orta Asya'dan İspanya'ya kadar uzanan geniş coğrafya İslam dünyası hâline getirilmiştir. Bu genişlemenin bir sonucu olarak dili, dini, kültür ve tarihi birbirinden çok farklı insanlar, İslam devletinin vatandaşı olmuşlardır. Mısır, Suriye, Irak ve Mezopotamya'da bulunan ve dünyanın en önemli kültür ve medeniyet merkezleri olan İskenderiye, Edessa (Urfa), Nisibis (Nusaybin), Kinnesrin, Antakya, Cundişapur ve Harran İslam devletinin sınırları içerisinde kalmıştır.

İslam medeniyetinin zirveye ulaştığı h. III. asra gelindiğinde, İslam coğrafyası da tarihî olarak sahip olduğu sınırlara ulaşmıştı. Dolayısıyla İslam medeniyetinin hâkim medeniyet olarak yaşadığı coğrafya, iki asırlık bir dönemde oluşmuş ve bu dönemden itibaren dünya medeniyetine katkı sunmaya başlamıştır.

İslam medeniyetinin coğrafyasına fütuhatı da dikkate alarak bakıldığında belli havzalar öne çıkmaktadır. Bunlar Arap Yarımadası, Irak, Suriye, Kuzey Afrika, İspanya, Orta Asya, Anadolu ve Hint Yarımadası gibi havzalardır.

Arap Yarımadasında İslam medeniyeti

İslam'ın geldiği çağda Arap Yarımadasındaki Mekke, Yesrip ve Taif şehirleri, Şam, İskenderiye, İstanbul, Roma veya Medain gibi zamanın gelişmiş şehirleri gibi olmaktan oldukça uzaktı. Arap Yarımadası, baştan itibaren İslam medeniyetiyle birlikte gelişmiştir.

Hz. Peygamber'in hicretinden sonra Medinetü'r-Rasûl ya da Medine adı verilen Yesrip şehri, Hz. Ali'nin Kûfe'yi başkent yapmasına kadar İslam devletinin başkenti olmuştur. Hz. Peygamber'in mescidi, Arap kabileleri ve Yahudiler arasında sağladığı anlaşma ve serbest ticaret alanı olarak kurduğu Medine çarşısı, İslam şehirciliğine model olmuştur. İslam ilimlerinin kaynağı sahabe olduğundan şehir, ilim hayatının merkezi, mescidin misyonu ve Ashab-ı Suffe'nin ders halkaları da İslam dünyasına örnek olmuştur.

Dünyanın en eski yerleşim birimi olan Mekke, Kâbe ve İslam ilimlerinin gelişmesinde oynadığı rol sebebiyle İslam medeniyeti

açısından en önemli merkezdir. Burada yaptırılan eserler, İslam dünyasına örnek olmuştur. Tefsir ilmi Mekke'de Abdullah b. Abbas tarafından kurumsallaştırılırken pek çok Mekkeli âlim de İslami ilimlerin tedvinine katkı yapmıştır.

Aşağı Mezopotamya ve Irak'ta İslam medeniyeti

Aşağı Mezopotamya ve Irak havzası, Müslümanların oldukça erken dönemde ulaştıkları bölgelerdendir. Sasanilerin ulaştıkları medeniyet seviyesi, burada onlardan devralınmıştır. Özellikle sanat, dil ve edebiyat alanlarında bu medeniyetten etkilenildiği bilinmektedir. Müslümanlar Hint medeniyetine ait bazı eserlerle de bu bölgede karşılaşmışlar ve onları kendi hasılalarına katmışlardır.

Askerî garnizon olarak kurulan ve 20-30 yıl gibi kısa zamanda 200 bin civarında nüfusa ulaşan Basra ve Kûfe şehirleri, Bağdat kuruluncaya kadar bölgenin İslam medeniyeti açısından en önemli şehirleridir. Her ikisi de kültürel faaliyetlerin merkezi olmuştur. Şii siyasi düşüncesinin her yapı taşında adı ve izi bulunan Kûfe'nin Şiilik merkezi olma vasfı öne çıkarken, Basra Sünni karakteriyle dikkat çekmiştir. Tefsir, hadis, Arap dili, tarih, İslam hukuku ve kıraat ilimlerinde birçok âlimin yetiştiği şehirlerde, ilmî ekoller ve altın zincirler teşekkül etmiştir. Arapça gramerine dair ilk eserler buralarda yazılmış, Hanefi, Eşari ve Mutezile mezhepleri bu topraklarda doğmuştur.

Bağdat, hem İslam kültürünün hem de dünya kültür tarihinin de en parlak şehrindendir. İslam şehircilik anlayışını ve İslam medeniyetinin seviyesini gösterir. Şehir en parlak dönemi olan Memun döneminde, 1,5 - 2 milyon civarındaki nüfusuyla dünyanın en büyük şehri olmuştur. İslam dünyasındaki ilk ilimler akademisi olan Beytü'l-Hikme sayesinde tercümelerin evi ve kültür şehri olan Bağdat, Hanefi ve Hanbeli mezheplerinin de merkezidir.

İlk resmî medrese olarak Bağdat'ta kurulan Nizamiye Medresesi, sistem ve mimari olarak İslam dünyasındaki medreselere örnek olduğu gibi Batı'daki kolejlere de modellik yapmıştır. İslam âleminin ilk rasathanesi olan Şemmasiye Rasathanesi ve hastaneler de şehrin örnek ve önemli kurumlarıdır. VIII. yüzyılın sonlarında ilk kâğıt fabrikası da Bağdat'ta kurulmuştur.

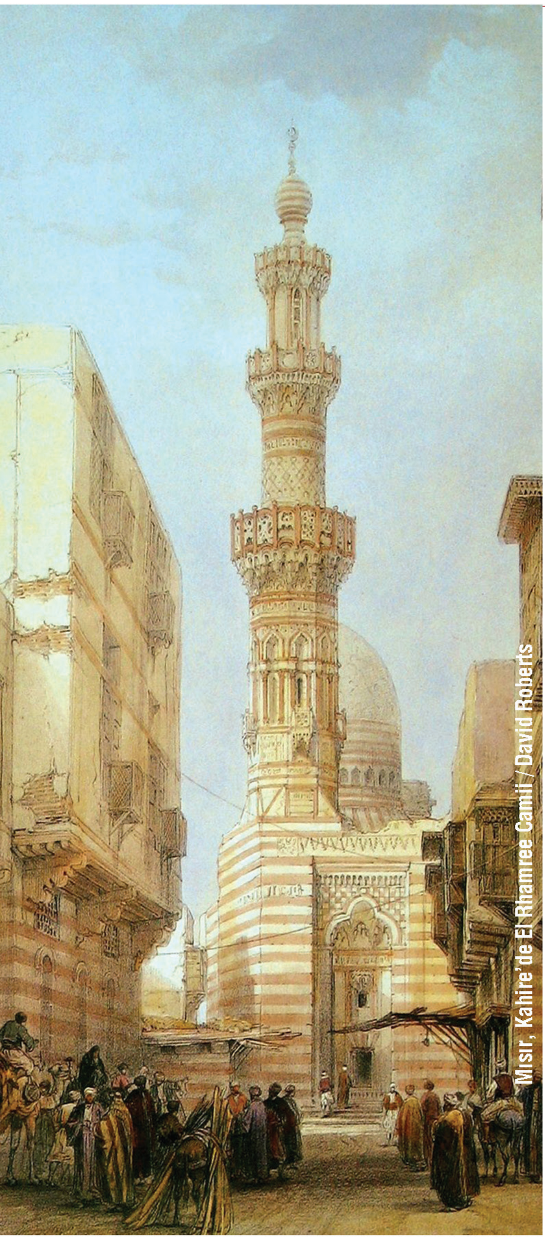

Mısır, Kahire'de El Rhamree Camii / David Roberts

Suriye'de İslam kültür ve medeniyeti

Müslümanların Bizans medeniyetiyle karşılaştıkları alan, bin yıldır Helenistik medeniyetin etkisi altıda kalan Suriye'dir. Mimari, şehircilik ve yönetim alanlarında Müslümanların en fazla etkilendikleri medeniyet, Batı medeniyetidir. Hz. Ömer'in divanları buradan öğrendiği, Şam valilerinin Bizans yönetimini aynen devam ettirdikleri, çalışanları görevlerinde bıraktıkları bilinmektedir. Şam, Suriye'de İslam medeniyetinin en gelişmiş şehridir.

Dünyanın en eski şehirlerinden birisi olan ve Hz. Âdem'den Hz. İsa'ya kadar peygamberlere ait birçok hatırayı barındıran Şam, Emeviler döneminde başkent olmuş ve bir asır İslam medeniyetine merkezlik etmiştir. İslam âleminin ilk kütüphanesi ve ilk hastanesine sahip olma gibi ilklerle anılan şehrin en önemli merkezlerinden birisi, tarih boyunca önemli bir eğitim yeri olarak da hizmet veren Ümeyye Camii'dir. Şam, kendine has medreseleri ile eğitim şehri olarak asırlarca hizmet etmiştir.

Kuzey Afrika'da İslam kültür ve medeniyeti

Kuzey Afrika da, Müslümanların erken dönemde karşılaştıkları medeniyet merkezlerindendir. Mısır en gelişmiş kadim medeniyetlerden birsinin evidir. Mısır medeniyetinden katkı almış olan Bizans medeniyeti, buraların fethedildiği dönemde bölgede canlı olarak yaşanmaktaydı. Bizans medeniyet merkezlerinden birisi olan ve gelişmişliği ile dikkat çeken İskenderiye, ticari fonksiyonu, mimari ve şehirciliği ile İslam kültürüne katkı sunmuştur. İskenderiye'nin Müslümanlara en önemli katkısı, deniz kuvvetlerinin kurulmasına örneklik etmesidir. Kahire de İslam medeniyetinin tarih boyunca yaşandığı bölgenin önemli bir merkezidir. Dünyanın bilinen en eski ikinci üniversitesi olan Ezher Üniversitesi, hâlen bu coğrafyada İslam medeniyetine hizmet etmektedir.

İspanya'da İslam kültür ve medeniyeti

Müslümanlar Kuzey Afrika fethinden sonra Akdeniz'i geçerek kısa sürede (711-732) Pirene Dağlarına kadar Avrupa içlerine ulaştılar. Kurdukları refah seviyesi yüksek ve güçlü devletle geliştirdikleri medeniyeti bu coğrafyada Avrupa'ya aktardılar. İspanya Müslümanlarının kültür seviyelerinin Avrupa milletleriyle kıyaslanamayacak kadar iyi olduğu, buradaki okullaşma ve okuryazarlık seviyesinin İslam dünyasının diğer kısımlarından daha ileri olduğu söylenmiştir.

Avrupalı talebeler Endülüs medreselerinde Arapça öğrendiler ve ilmî eserleri kendi dillerine aktardılar. Bölgede bir taraftan İslam medeniyetinin en parlak sayfaları yazılırken bir taraftan da bu hamule Avrupa'ya aktarılmış, Rönesans'ın öncülüğü yapılmıştır. Batı medeniyeti, İslam medeniyetinin bir çocuğu olarak burada doğmuştur. Ancak İslam devletlerinin hâkimiyeti sona erince bu coğrafyadaki Müslümanlar din değiştirme veya göçten birisini kabul etmeye zorlandılar. Dinini yaşamaya çalışanlara işkence yapıldı, yakalananlar veya şikâyet edilenler idam edildi. Camiler, kiliseye çevrildi ya da yıkıldı. Burada yaşananlar İslam ve Batı anlayışlarının karşılaştırılmasına imkân vermektedir. Yapılanlar, Avrupa'da İslam kültürünün yayılmasına karşı tepkinin ne kadar amansız olduğunu göstermektedir.

Orta Asya'da İslam kültür ve medeniyeti

Orta Asya, eski adıyla Maveraünnehir Müslümanlarla İspanya ile aynı dönemlerde karşılaşmıştır. Bölge, Müslümanlar gelinceye kadar bir medeniyete ev sahipliği yapamamıştır. Göçebelik tercih edildiğinden yoğun bir şehirleşme de olmamıştır. Bölgenin fethinden birkaç asır sonra, buralarda yoğun bir İslam kültürü yaşandığı ve eserler bırakıldığı görül-

mektedir. Müslümanlar kâğıt yapımını Çinlilerden bu bölgede öğrendiler ve dünyaya tanıttılar. Sadece bu bile bölgenin ilime katkısı bakımından zikre değer bir hadisedir. Bölge insanının İslam'ın koruyucu gücü hâline gelmesi, İslam'ı başka milletlere ulaştırmadaki gayretleri, bölgede yetişen Buhari, İbn Sina, İmam Maturidi vb. önemli âlimlerin İslam medeniyetine katkıları da hatırlanması gereken hususlardır.

Anadolu'da İslam kültür ve medeniyeti

Anadolu coğrafyasında Erzurum ve Diyarbakır başta olmak üzere birçok şehir, henüz Hulefa-i Raşidin döneminde fethedilmiş, İstanbul'a ulaşılmaya çalışılmıştır. Selçukluların Anadolu'ya gelişlerinden itibaren Diyarbakır, Erzurum, Sivas, Kayseri ve Konya gibi şehirler ulu camileri, medreseleri, hastaneleri, ticaret merkezleri, han ve hamamlarıyla parlak birer medeniyet merkezi olmuşlardır. Hâlen ayakta duran bu şaheserler, yaşanan medeniyetin parlaklığını göstermektedir. Osmanlı medeniyetinin eserleri ise, daha çok Bursa, Edirne, İstanbul ve Balkanlarda ortaya çıkmıştır.

İstanbul'un fethedildiği dönemde 50-60 bin civarında olan nüfusu, bir asırda 700.000'e çıkarak Avrupa'nın en büyük şehrinin iki katına ulaşmıştır. Bu dönemde çoğu sanat eseri olan eserlerle şehir yeniden inşa edilmiştir. İslam kültür ve medeniyetinin eserleri olan külliyelerle İstanbul başta ülkenin tüm şehirleri donatılmıştır.

Hint Yarımadasında İslam kültür ve medeniyeti

Müslümanların Hindistan'a girişleri Endülüs'e girişleriyle eş zamanlıdır. Ancak İslam'ın buralarda kalıcı olarak varlığı, Gazneliler ile (1001-1187) başlamış ve Babürler Devletinin (1526-1858) hâkimiyeti İngilizlere bırakmasına kadar devam etmiştir. Hindistan asırlar boyunca İslam medeniyetinin yaşandığı merkezlerden birisi olmuş, Tac Mahal gibi önemli bazı eserler ortaya çıkmıştır.

İslam Hindistan'da sadece medeniyetin maddi unsurlarına ve kültüre etki etmekle kalmamış dinî yapıyı da büyük oranda etkilemiştir. İslam'ın tek tanrı ve eşit toplum anlayışı, çok tanrılı ve kast sistemine dayanan Hinduizm'i sarsmış, bir Allah inancı onları cezbetmiş, eşitlik ve takva anlayışı kabul görmüş ve İslamlaşma yaygınlaşmıştır. Nanak, Hinduizm'in bazı adetlerini kaldırıp İslam'ın bazı unsurlarını alarak Sih dinini kurmuştur. İslam'ın Hindistan'daki etkisi bakımından Sih dininin kurulması bile oldukça önemli gözükmektedir.

İslam medeniyetinin yaşandığı coğrafya, bugün içler acısı bir durumdadır. Özellikle Suriye ve Irak'ta yıkım söz konusudur. Gelişmişlik seviyesiyle dünyaya örnek olan bölge, bugün insanların gidip gezmeyi bırakın, televizyondan bile seyretmeye korktuğu bir vahşete sahnelik yapmaktadır. Dileğimiz, İslam âleminde medeniyetin yeniden, bir kez daha parlaması ve tüm dünyayı aydınlatacak hâle gelmesidir.

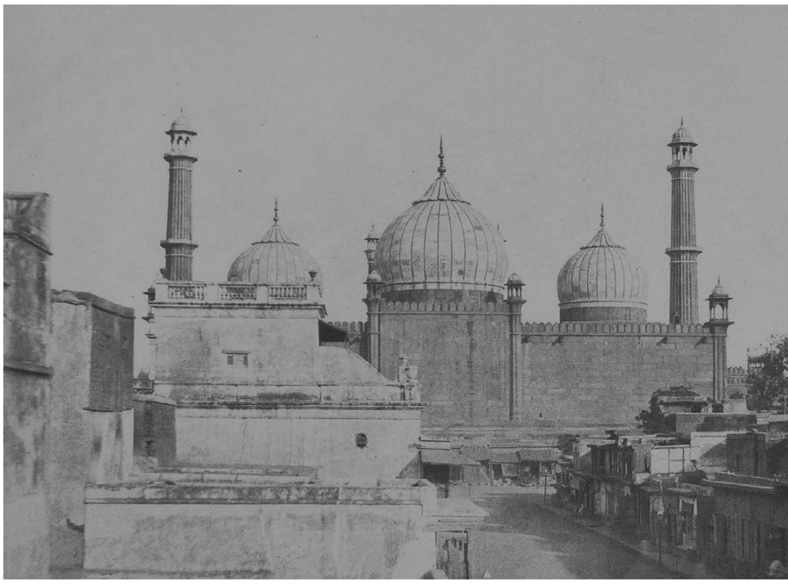

Yeni Delhi'de Jama Camii 1857-1858

İslam Hindistan'da sadece medeniyetin maddi unsurlarına ve kültüre etki etmekle kalmamış dinî yapıyı da büyük oranda etkilemiştir. İslam'ın tek tanrı ve eşit toplum anlayışı, çok tanrılı ve kast sistemine dayanan Hinduizm'i sarsmış, bir Allah inancı onları cezbetmiş, eşitlik ve takva anlayışı kabul görmüş ve İslamlaşma yaygınlaşmıştır.

“Kalbe kalp denilmesinin sebebi, onun çok değişken olmasındandır. Kalp, (çöldeki) bir ağacın üzerinde asılı kalan kuştüyü gibidir. Rüzgâr onu bir oraya bir buraya savurur.”

(İbn Hanbel, IV, 409.)

İnsan Bu, Bir Öyle Bir Böyle

Elif ERDEM

TEMİM kabilesinin Üseyyidoğulları koluna mensup Hanzala b. Rebi'in zihni karmakarışıktı. Rasulüllah ile birlikteyken her şey ne kadar da güzeldi. Onun anlattıkları nasıl da içine işliyor, kalbini imanla dolduruyordu. Cennetten bahsederken sanki onunla birlikte bu eşsiz beka yurdundaki güzel manzaraları hayranlıkla seyre dalıyor, cehennemden söz ettiğindeyse âdeta kızgın ateşin kaynamalarını kulaklarında duyuyor, sıcaklığını teninde hissediyordu. Peki ya sonra? Hz. Peygamber'in yanından ayrıldıktan sonra bu hissiyatı kaybediyor, ailesiyle güle oynaya vakit geçiriyor, günlük hayatın telaşesine kapılıp gidiyordu. Bu çelişkili durumun izahını yapamayan Hanzala (r.a.) itikadının sağlam olmadığından endişe ediyor; imanla şereflendikten sonra nifak gibi küfürden de beter bir hastalığa düçar olduğunu düşünmek ruhunu büsbütün sıkıyordu. Bu ruh hâli içerisinde, kendisine “Nasılsın, Hanzala!” diye seslenen Rasulüllah'ın sadık dostu Hz. Ebubekir'e doğrudan “Hanzala münafık oldu!' diye karşılık verdi. Hz. Ebubekir şaşırmıştı, “Sübhanallah! O nasıl söz!” diye çıkışınca Hanzala kendisini bu sözleri söylemeye iten nedenleri bir bir açıkladı. “Allah biliyor ya, ben de aynı durumdayım.” dedi Ebubekir (r.a.) ve Allah Rasulü'nün yanına giden Hanzala'ya eşlik etti, Rasulüllah'ın ne diyeceğini o da merak ediyordu. Yanına vardıklarında Hanzala beyninde yankılanıp duran o sözlerle başladı yine konuşmaya: “Ey Allah Rasulü! Hanzala münafık oldu.” Bu sefer şaşırma sırası Rasulüllah'taydı, “Bu nasıl söz?” dedi. Kendisine inen vahyi satırlara nakşeden vahiy kâtiplerinden seçkin bir sahabiydi Hanzala, bu sözleri neden söylemiş olabilirdi ki? Hanzala hemen arz etti halini: “Ey Allah Rasulü! Senin yanındayken bize cennet ve cehennemi öyle anlatıyorsun ki (her birini) gözümüzle görür gibi oluyoruz. Yanından ayrılınca çoluk çocukla, iş güçle uğraşmaktan (anlattıklarını) unutuveriyoruz.” Bunun üzerine Allah Rasulü hem onun hem yanı başında merakla bekleyen Hz. Ebubekir'in hem de o günlerden günümüze aynı çıkmazda bocalayan tüm müminlerin yüreğine su serpecek şu sözlerle Hanzala'yı teselli etti: “Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki benim yanımdaki ve ibadet ettiğiniz esnadaki hâliniz her zaman devam edecek olsaydı melekler evlerinizde, yollarınızda karşınıza çıkıp sizinle selamlaşır, elinizi tutarlardı. Gel gör ki ya Hanzala! (İnsan bu!) Bir öyle, bir böyle! *(Müslim, Tevbe, 12; İbn Hanbel, IV, 346.)*

"(İnsan bu!) Bir öyle, bir böyle!" sözünü üç defa tekrarlayan Hz. Peygamber, insanın değişken tabiatına dikkatleri çekmişti. Hanzala'nın ruh hâlindeki değişkenlikten yakınması, bunu münafıklığa yorması sebebiyle söylenen bu sözler, esasında Hanzala'nın Hz. Peygamber'le yaptığı bu kısacık görüşmede yaşadığı ruhsal değişimi de özetliyordu. Zira Allah Rasulü bu sözleri söylemeden önce Hanzala'nın ruhu prangalar altındaydı sanki; dünya ona dar geliyor, imanını kaybetme korkusu aklını başından alıyordu. Rasulüllah'ın sözlerinden sonra ise belki de o, dünyanın en bahtiyar insanlarından biri olmuştu; kalbini kuşatan kara bulutlar dağılmış, içinde kelebekler uçuşmaya başlamıştı. Korku ve endişe, yerini umut ve sevince bırakmıştı. Duygu dünyasındaki bu büyük değişimin gerçekleşmesi ise yalnızca saniyeler sürmüştü.

Sevinçten hüzne, korkudan ümide, sevgiden nefrete birçok duygu arasında geçişler yapan hatta birbirine zıt duyguları bir arada bile yaşayabilen bir varlıktır insan. Bütün bu duyguların merkezi olan "kalb"e "kalp" denilmesinin nedeni de bu değişken yapısı nedeniyledir. Zira kalp, sözlükte "bir şeyin içini dışına çıkarmak, altını üstüne getirmek, ters çevirmek, bir şeyi başka bir şeye dönüştürmek, değiştirmek" manalarına gelmektedir. "Kalbe kalp denilmesinin sebebi, onun çok değişken olmasındandır." diyen Allah Rasulü sözlerinin devamında bu değişkenliği kalbin her türlü yönlendirmeye açık oluşuna bağlamaktadır: "Kalp, çöldeki bir ağacın üzerinde asılı kalan kuştüyü gibidir. Rüzgâr onu bir oraya bir buraya savurur." *(İbn Hanbel, IV, 409; İbn Mace, Sünne, 10.)* Duygu ve düşüncelerin, insanın fiillerine yön veren niyetlerin mekânı olan kalp hem rahmani çağrıların ve ilhamların hem de şeytani vesveselerin ve telkinlerin hedef noktasıdır. Kalp ilahî yönlendirmelere uyduğu sürece kirlerinden arınır, tertemiz olur. İlim, iman ve irfanla yoğrularak rikkat sıfatıyla bütünleşir ve hakikate pürüzsüz bir ayna olur. İmanla huzur bulup salih amelle mutmain olan, dolayısıyla insanı daima hayra teşvik eden, samimi, selim bir kalp olur ki ahirette insanı kurtaracak olan yegâne sermaye böyle bir kalp ve onunla hayata geçirilen güzel amellerdir. Şeytani telkinlere kapılan kalp ise gaflet örtüsüne bürünür, günahlarla kararıp pas tutar, inceliğini kaybedip katılaşır. Hakikat ışığına ayna olamadığı gibi ilim ve hikmete, iyilik ve güzelliklere karşı da kilitlemiştir kendini. Bu nedenle insanı hep kötülüklere sürükler, tatmin duygusu kaybolduğu için kişi günah bataklığında bocalayıp durur.

Rasulüllah Efendimizin kalbin değişkenliğine dair verdiği bilgiler insana kendini tanıma ve eylemlerini tanımlama fırsatı vermektedir. Kalbin değişkenliği gerçeğini bilen kişi kalpteki hissiyatın durağan olmadığını kabul eder; kalbin çok çeşitli duygu değişikliklerine sahne olduğu gibi aynı duyguyu farklı zaman ve mekânlarda farklı yoğunluklarda hissedebildiğini de fark eder. Dolayısıyla kendinde gördüğü değişiklerin her zaman itikadi bir sorundan kaynaklanmadığını idrak eder. Fakat aynı zamanda kalbin değişken yapısı, insana inancını kaybetme tehlikesiyle her zaman karşı karşıya olduğunu, bu nedenle imanını daima diri tutmak için çaba sarf etmesi gerektiğini de hatırlatır. "İnandım" demekle her şeyin bitmediğini, beslenmediği ve eylemlerle güçlendirilmediği takdirde imanın yerini küfre bırakabileceğini anlamasını sağlar. "Müslümanım" demekle ilahî rızayı garantilediğini düşünmek yerine Allah Rasulü'nün en gözde ashabından olan Hanzala'nın konumunda dahi münafıklık hastalığına yakalanabileceği gerçeğiyle yüzleştirir. "Ahsen-i takvim"de (en güzel surette) yaratılmışken "esfel-i safilin"e dönüşebileceğini veya tam tersi konumdayken insan-ı kâmil olmayı başarabileceğini fısıldar.

Kalbin her türlü değişime ve dönüşüme açık olması, dünya imtihanının sürekliliğinin ve çeşitliliğinin bir göstergesidir aslında. Bütün bu imtihanlarda başarılı olmanın yöntemini de yine Hz. Peygamber öğretmiştir bizlere. En çok yaptığı duayı bizlere de öğretmiş ve her zaman olduğu gibi bu hususta da ilahi yardıma başvurmayı tavsiye etmiştir: "Ey kalpleri bir hâlden bir hâle çeviren Rabbim, benim kalbimi dinin üzere sabit kıl." *(Tirmizî, Deavat, 89.)*

"Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki benim yanımdaki ve ibadet ettiğiniz esnadaki hâliniz her zaman devam edecek olsaydı melekler evlerinizde, yollarınızda karşınıza çıkıp sizinle selamlaşır, elinizi tutarlardı. Gel gör ki ya Hanzala! (İnsan bu!) Bir öyle, bir böyle! (Müslim, Tevbe, 12; İbn Hanbel, IV, 346.)

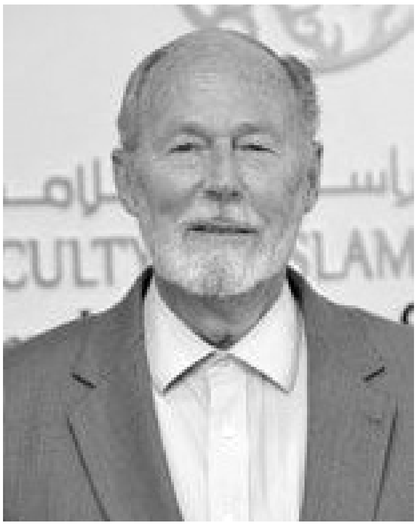

İSLÂM'DAN MİDEM BULANIYOR' dedi, daha sonra Müslüman oldu!

'ABD eski başkanlarından Nixon'un danışmanı Robert Dickson Crane'ın İslâmı seçmesinin çok ilginç bir hikâyesi olduğu öğrenildi. İşte ayrıntılar...

Beyaz Saray'dan bir mühtedi: Robert D. Crane

Günümüzde neredeyse tüm İslam âleminin öyle veya böyle "büyük şeytan" olarak gördüğü ABD'nin kalbi olan Beyaz Saray ile ihtida kavramlarının bir araya getirilmesi iddialı bir başlık olsa gerek. Aslında Beyaz Saray, Müslümanlar'a çok da uzak bir yer değil, herhalde bir ay içerisinde birçok Müslüman -veya mühtedi Müslüman- Beyaz Saray koridorlarında dolaşıyordur. Ancak ufak bir ekleme yapıp olayı "Beyaz Saray'dan" olarak ortaya koyarsak biraz rastlanmadık bir tablo ortaya çıkmaya başlıyor. Velhasıl iddialı bir başlıkla yazıya girdiğimin farkındayım ancak tamı tamına bu başlığın ilgi çekiciliğini karşılayacak bir figürden bahsedeceğim bu yazıda: Robert Dickson Crane. Nam-ı diğer Faruk Abdulhak.

Robert Dickson Crane gibi sıradışı bir figür geçenlerde yabancı basından çevirdiğim bir köşe yazısında ufacık bir bölümde adı zikredilen Robert Crane'in sıfatı, "ilk Müslüman ABD büyükelçisi" olmasıydı. Biraz ilgimi çekip adını Google'a yazınca o sıfatın sadece buzdağının görünen kısmı olduğunu anladım. Kendisi Beyaz Saray'da en üst düzeyde çalışmış bir diplomattı ve daha da ötesinde ABD Başkan Danışmanlığı yapmıştı. Aynı zamanda bir mühtediydi. O anda Crane'in incelemeye değer bir öyküsü olduğuna karar verdim.

Devlet adamı, akademisyen, fütürolog, yazar ve aktivist

1929 doğumlu olan Robert Dickson Crane'in sahip olduğu en önemli titr, ABD eski başkanlarından Nixon'un (ABD siyasetinin en netameli dönemlerinden birinde) danışmanı olması. Aslında en önemli iki titrden biri diyelim, çünkü orijinal ismi "Deputy Director of US Security Council" olan Birleşik Devletler Güvenlik Konseyi Başkan Vekilliği görevini de Nixon'ın başkan seçilmesinden sonra yürütüp, en az danışmanlık kadar etkili bir başka konumda da bulunmuş. Bunlara eklenebilecek daha birçok üst düzey devlet görevinin yanı sıra kendisi aynı zamanda farklı alanlarda çalışmalar yapmış bir akademisyen, think thank geçmişini baz alırsak bir nevi füturolog ve ihtida edişinden sonraki dönemi baz alırsak birçok esere sahip bir yazar ve aktivist.

16 yaşında Harvard Üniversitesi'nde Rusça bölümüne giren Crane, bundan 3 yıl sonra, 1948'de, o dönemler 2. Dünya Savaşı sonrası işgal altında olan Almanya'daki Münih Üniversitesi'nden kabul alır. İşgal altındaki Almanya'ya kabul edilen ilk Amerikan üniversite öğrencisidir aynı zamanda. Münih'ten sonra ABD'ye dönen Crane, akademiye devam eder ve hukuk alanına merak salar. Bu alanda öğretimine devam ederken ilk büyük girişimlerini yapar ve Harvard Üniversitesi'nde Uluslararası Hukuk Topluluğu'nun (Harvard Uni. International Law Society) kurucuları arasında yer alır ve uluslararası hukuka dair üniversite yayınının (Harvard Uni. International Law Journal) çıkarılmasına öncülük yapar.

1962'de Center for Strategy and International Studies adlı düşünce kuruluşunun 4 kurucusundan biri olur ve 1966'da da dönemin ünlü düşünce kuruluşlarından Hudson Enstitüsü'nde çalışmaya başlar. Hudson, Crane'in fütürolog bir analist olmaya başladığı yer olsa gerek diye düşünüyorum zira o enstitü bu tip çalışmaları ile ün kazanmıştı. Düşünce kuruluşlarında görev yaptığı dönem ile ABD Başkanı Nixon'ın danışmanlığını yaptığı dönem birbirine denktir. 1967'de zaferle sonuçlanan seçime kadar 5 yıl boyunca Nixon'ın yanında kalan Crane, daha sonra Beyaz Saray'daki görevine atanmıştır. 1974'e kadar aktif siyasetin içinde kalan Crane, bu tarihte Beyaz Saray'dan ayrılıp önce banka sektöründe çalışmış, 1975 yılında ise kendi danışmanlık firmasını kurmuştur. Bu noktaya kadar sıradan bir yüksek kademe diplomatın/ siyasetçinin kariyeri olarak devam eden hikayede ilk kırılma noktalarından biri bir sonraki sene yaşanacaktır. 1976 yılında tekrar diplomasi koridorlarına davet edilen Crane, ABD'deki dönemin hükümeti tarafından yapılan rica sonrası Bahreyn'in Finans Bakanı'na danışmanlık yapmayı kabul eder ve Arap Yarımadası'nın yolunu tutar. Bahreyn'in 5 yıllık kalkınma planının hazırlanmasında yardımcı olacaktır.

1980'de bir Cuma günü

Bahreyn'deki görev yıllarında bir gün karısı, Crane'i eski bir sarayın etrafını keşfe çıkarmak üzere ikna eder. Kaotik yollarla ulaşılan bu sarayın bulunduğu kent, dendiği kadarıyla dünyanın ilk ticaret merkezidir. Buraya doğru yola çıkan çift zorlu ve karışık yollarda kaybolurlar. Tam her şeyin karmakarışık geldiği ve sıcağın şiddetli şekilde bastırdığı bir anda Bahreynli bir adam karşılarına çıkar. Durumlarını anladığı için onları evine davet eder. Adam, Crane ve eşini çok iyi ağırlar. Gördükleri ihtimam Crane'i şaşırtır, çünkü kendince ilk defa bu kadar iyi bir "Müslüman" görmüştür. Daha sonra sohbet etmeye başlarlar. Crane'in dediğine göre doğrudan İslamiyet'ten hiç bahsetmezler. Dünyada neyin iyi ve kötü olduğu, Tanrı'nın rolü gibi derin mevzular hakkında konuşurlar. Bu gizemli ziyaret ve ilgi çekici sohbetler onu derinden etkilemiştir, kalan günlerini o evde geçirirler ve sonrasında Crane için İslam'ı araştırma ilhamı doğmuştur, kendince bir şeyleri "keşfetmeye" çıkmalıdır. Bu keşiften ve ilhamdan önce ise Crane, sonradan Müslüman olan Mekkeli müşrikleri hatırlatırcasına İslam'a oldukça soğuktur. Hatta kendi demecinde şöyle demiştir vaktinde: "Bu dinden midem bulanıyordu ve hiçbir zaman bu dini öğrenmeyi aklımdan dahi geçirmedim. Bu din çok ilkel. Nixon'a İslam'ı komünizme karşı bir ittifak olarak önerdim. Mide bulandırıcı olsa dahi komünizme karşı kullanışlıydı."

Bahreyn'deki gizemli macerasında içine düşen tohumun filiz-

lenmesi ise 1980 yılında kendi memleketinde olacaktır. İslam'ı öğrenme konusunda büyük bir ilgiyle çabalamaya devam eden Crane, 1980 yılında ABD-New Hampshire'daki büyük bir konferansa katılır. Adeta o günlerdeki arayışına ilaç olacak şekilde dünyanın farklı bölgelerindeki büyük Müslüman kanaat önderlerinin ve düşünürlerin toplandığı bir konferans ABD'de düzenlenmektedir ve Crane mutlaka bu tevafukun hakkını vermelidir. Amacı sadece anlatılanları dinlemek değil, gözüne kestirdiği kimselerin peşine takılıp molalarda onlardan öğrenebildiği kadar şey öğrenmektir. İlk öğlen arasında hemen harekete geçer.

Tüm katılımcılar bir yere doğru gidiyordur, onları takip eder. Öğlen yemeğinde istediklerini sorma imkanına sahip olmanın heyecanı içindedir. Fakat işler umduğu gibi olmaz, insanlar öğlen yemeği için toplanmamıştır. O gün Cuma'dır ve herkes Cuma namazını beraber kılmak için bu halılarla kaplı odaya gelmiştir. Hayal kırıklığına uğrar, önemli bir fırsatı kaçıracaktır. Ancak etrafındakileri gücendirir diye kalabalıktan sıyrılıp geri çıkmak istemez ve namaz bitene kadar odada kalmaya karar verir. Namaz başladığında ise bir secde sahnesi Crane'i beyninden vurulmuşa döndürür. Sanki bir anda parçalar beyninde birleşmiştir.

Secdeye giden kişi dönemin Sudan İslami Hareketi'nin lideri, meşhur âlim Hasan el Turabi'dir. "Onun (Turabi'nin) Allah karşısında eğildiğini idrak ettim. O zaman Tanrı karşısında eğilen bu kişi benden on kat daha iyi biridir diye düşündüm." diyor Crane o an'ı anlatırken. Sonra ise yapamadığı sohbetlerden beklediği cevaplardan çok daha fazlası onun olmuş. Kendisinin de diz çökmesi gerektiğini hissetmiş. Ve o Cuma öğleninde ilk secdesini yapmış…

Böylece 1980 yılında Müslüman olan Crane şöyle diyor: "Aslında Allah beni 5 yaşında ve daha sonra 21 yaşında yaşadığım bazı tecrübelerle İslam'a yöneltti. Ama bana gösterilen şeyleri gören başkaları da olduğunu da çok sonraları, taptığımın 'Allah' olduğunu söyleyen o Bahreynli adamla tanışana kadar bilmiyordum. 50 yaşında idrakine vardım."

Kissinger'ın talimatı ile işinden atılmış

Bilhassa Ayet-el Kürsi'den etkilendiğini söyleyen Crane, Müslüman olduğu 1980'den beri hız kesmeyen bir aktivist hâline geliyor. Ancak bu aktivitelerinden evvel belirtmek gerekir ki aynı yıllarda yeni devlet görevlerine de atanıyor. Müslümanlığı seçmiş olması onu devletteki konumundan beri kılmadığı gibi, bu özelliği o dönem bir yol ayrımında olan ABD dış politikası için kullanışlı hâle gelmiş de denebilir. 1981 Eylül'ünde Birleşik Arap Emirlikleri Büyükelçisi olarak atanıyor Başkan Reagan tarafından. "Two track diplomasi" denen ve o dönemler için yeni ortaya çıkan bir diplomasi biçimini yürütmesi de isteniyor. O döneme kadar resmi aktörlerle yani devlet ve uzantısı olan aktörlerle diplomasi yapılacağına dair genel kabulün o dönemin konjonktürü ile değiştiği yıllarda ortaya çıkan two track diplomasi artık devletdışı grupların, örgütlerin, bireylerin diplomaside muhatap alınması olarak özetlenebilir. Müslüman olan Crane'in, Ortadoğu ve Mağrib bölgelerindeki İslami hareketlerle bu işlevi görebileceği düşünülüyor.

Aslında bu döneme dair ABD politikasında yapılan seçimlerin Crane'in faaliyetleri özelinde birçok yansıması olduğu görülebilir. Nitekim bu konuda oldukça ilgi çekici teoriler ve komplolar mevcut. Ancak bu ayrıca sayfalarca sürebilecek bir yazıya konu olabileceği için çok temel bir iki şeyden bahsetmekle yetinelim: Söylendiği kadarıyla Robert Crane o yıllarda ABD'nin, İsrail yanlısı tutumunu bırakıp Filistin ve Kral Faysal'ın yanında saf tutması gerektiğini düşünmektedir. ABD'yi –komünizme de karşı olmak üzere- Müslümanlar ile işbirliğine yöneltmektedir. Hatta onun o

dönemki fikirlerine yakın bir politikanın uygulandığı Afgan direnişi sırasında Crane'in Müslüman gruplarla olan iyi ilişkilerinin kullanılması planlanır ama bu fikir uygulamaya geçmez. Çünkü Crane'in dış politika önerileri ve tutumu daha tepedeki başka isimlerin hoşuna gitmez. Yine söylendiği kadarıyla dönemin yıldızı parlak Dışişleri Bakanı Kissinger'ın talimatı ile işinden atılır.

Dünyanın en etkili 500 Müslümanı listesinde

Yazı iyice uzadığı için '80 sonrası İslami aktivizm faaliyetlerini bir paragrafta toparlamaya çalışacağım. 1983-86 yılları arası Da'wa Islamic Center on Massachusetts Avenue in DC'de direktörlük görevini yürütür. Bu yıldan itibaren ise Müslüman camianın daha da içine girer ve International Institute of Islamic Thought'ta yayın direktörlüğü yapar, aynı zamanda American Muslim Council'in çalışmalarına yardım eder. Bu iki kurum da ABD'de etkili kurumlardır ve Müslüman Kardeşler'in öncülüğünde kurulmuştur. Bu kurumlarla bağını hep sürdüren Crane, 1994'te ise Santa Fe'de Center for Civilazional Renewal adlı kendi düşünce kuruluşunu açar. 2011 yılında Qatar Foundation tarafından çağırılır ve Washington'da politikanın nasıl yapıldığına dair dersler vermek üzere Katar'a gider. Daha sonrasında ise orada kalır ve Hamad bin Khalif Üniversitesi'ndeki büyük bir araştırma merkezinde kendine önemli bir yer edinir.

Crane'in yakın geçmişteki en önemli aktiviteleri arasında 11 Eylül sonrası kargaşada Müslümanlar ile beraber saf tutması da sayılmalıdır. Hem yayınlarında hem demeçlerinde İslamofobi'ye karşı durur ve hatta 11 Eylül sonrası İslam'ın ana gündem olmasıyla birçok insanın bu dini hakiki şekilde tanıdığını ve Müslüman olduğunu iddia eder. Kardeşi de İslam'ı seçmiştir. Rastladığım kadarıyla Crane, bu duruşu ve savunuları sebebiyle belli hücumlara da maruz kalır.

Crane'in çok sayıda kitabı ve yayını da bulunmaktadır ve eserleri, onun hayatını yansıtacak şekilde, çok geniş bir konu yelpazesine sahiptir. Dini çoğulculuk, dinlerarası meseleler, İslami sosyal bilimler, İslam'da insan hakları, Müslümanlar'ın Amerika'da ve dünyada yaşadığı zorluklar, Amerika'nın dış politikasında Müslümanların rolü gibi genel meselelerden Suudi Arabistan'ın geleceği, Müslüman Kardeşler'in bölgedeki yayılımı (2013-2014 tarihli Arap Baharı sonrası), Kosova ve Çeçenistan meseleleri gibi spesifik meselelere kadar birçok konuda yazdığı eserler mevcuttur. Müslüman coğrafyadaki gündemi takip etmekte ve politik/diplomatik birikimi ile Müslüman kimliğini birleştirecek şekilde gündeme dair üretmeyi sürdürmektedir. Örneğin 2016'da çıkan son kitabı "Kurdistan: Pivot of West Asia?" adını taşımaktadır.

İlgi çekici öyküsünü özetlemeye çalıştığım Crane'in şu an dünyanın en etkili 500 Müslümanı listesinde de kendine yer bulduğunu belirterek yazıyı kapatalım.

Deniz BARAN

Çöl Fırtınalarının
Savurduğu Kum Taneleri

Deniz GÜNER

Çöl fırtınalarının kum tanelerinden biriydi Ousmane Sadou. Önce Küba'ya, sonra Türkiye'ye gönderdi rüzgâr onu. Çöl dedi ki: Evladımı sana gönderiyorum, ona iyi bak ve bir gün geri gönder bana. Gönder ki, bu topraklara hayat olsun. Küba'da yüksek lisansını yapan, sonra Türkiye Burslusu olarak Türkiye'de Biyoteknoloji dalında doktora öğrenimi gören Ousmane, kum tanesi misali... Gittiği her ortama uyum sağlayan Ousmane 6 dil biliyor. Türkçe'yi adeta dilin rengiyle konuşuyor; kullandığı atasözleri, deyimler, yaptığı şakalarla karşınızda bir Türk var sanıyorsunuz. "Ousmane! Sen bizden biri olmuşsun!" dediğimizde "Zaten hepimiz bir değil miyiz? Sizi bizi mi var?" diyor gülerek.

O uzak ülkeyi anlatmasını beklerken başlıyor söze: "Nijer! Nijerya değil, dünyanın her tarafında Nijer dediğinizde akıllara Nijerya gelir, çünkü o Afrika'nın en zengin ve kalabalık ülkesi, komşumuz ve kardeşimiz. Ülkem Nijer, Batı Afrika'dadır. 1960'ta Fransızlar'ın hâkimiyet alanında iken bağımsızlığını kazanmıştır. Bu yüzden resmi dilimiz Fransızca'dır. Ülkemizde sekiz tane millet vardır. Çoğunluklara göre sırasıyla; Housa, Zerma, Fulbe, Tuareg, Beriberi, Toubu, Arabe ve Gurmanche. Tüm Nijerliler ya Housa'yi ya da Zerma dilini konuşmayı bilir. Bu milletlerin her birini en az birden fazla kabile oluşturuyor. Örneğin Fulbe milletini yedi kabile oluşturmakta."

Dünyanın en genç nüfusunun olduğu Nijer'de nüfusun %50'si 0-14 yaş aralığında. Ousmane bunun Afrika kıtasında üzerine düşünülmesi gereken bir durum olduğu fikrinde ama umutla anlatıyor: "Nijer dünyada nüfusu en hızlı büyüyen bir ülke. Her 25 senede nüfusu ikiye katlanıyor. Bu yüzden nüfus çok genç... Gençler ise bir ülke için çok önemli. Elbette eğitim ve iş imkânlarının sağlanması gerekiyor. Nijer'de devletimiz bu konuda gerekenleri yapıyor. Hatta eğitim 16 yaşına kadar zorunlu hâle getirildi. Neyse ki evdeki eğitimi babalar ve anneler hiçbir zaman unutmadılar. Zaten en önemli eğitim evde verilendir. Ahlak ve dini eğitim ailede öğretilir. Tabii eğitim ve iş konusunda yapacak daha çok şey var. Hiç kolay olmayacak ama bir gün elbet olacak."

Ailenin önemi eğitim konusunda da ortaya çıkıyor. Farklı kabilelerde aile hayatlarında ayrım noktaları olsa da Nijer'de aile onun ifadesiyle çok iyi organize olmuş. Fulbe milletinde baba, anne ve ağabeyin çok önemli olduğunu söylüyor

Nijer

"Biz ortaokuldayken tarih derslerinde Osmanlı Devlet'ini, İstanbul'u tanıdık. Ne zaman kuruldu, hangi topraklara sahip oldu, öğrendik. Osmanlı'nın Nijer'in kuzeyinde Agadez bölgesine kadar geldiğini öğrendik. Şimdi ise Türkiye geliyor. Ve bağlarımız daha da güçlendi.

Ousmane. "En büyük ne derse o olur. Sözü yanlış da olsa hiç kimse geri çevirmez: "DekiTokare e mingnede" atasözünde "tek gözün olsun ama ağabey ol, küçük kardeş olma" deniyor. Bizim kültürümüzde ağabeylere verilen önemi hatırlatıyor Ousmane'nin anlattıkları ve merak ediyoruz diğer Fransız güdümündeki ülkelerden farklı olarak nüfusunun %99'u Müslüman Nijer'de halkın inancını nasıl muhafaza ettiğini.

Ousmane'ye göre bunun sebebi gayet basit: "İslam ve yerel kültürümüz arasında çok benzerlik var. Bu uyumdan dolayı bizi etkilemek kolay olmaz. Zaten Fransızlar dinle ve kültürle ilgilenmediler. Onların ilgi alanını yerel kaynaklar ve hükümetler oluşturdu. Nijer İslam'la çok ciddi kazanımlar sağladı. İslam'ı yaşamak halkımıza hiç zor gelmedi. İnsanlar beş vakit namazlarını hiç ihmal etmediler. Namaz vakti herkes elindeki iş ne olursa olsun bırakır. Bazen ülkeye gelen misafirler bir şey satın almak isterler ama namaz vaktiyse beklemek zorunda kalırlar, çünkü herkes camiye gitmiştir."

Yerel dilleri, Fransızca'yı, İngilizce'yi, Türkçe'yi çok güzel konuşan Ousmane Arapça'yı öyle güzel konuşuyor ki sayfaların dili olsa da anlatsa. "Neden bu kadar şaşırdınız ki, ben bir Müslümanım ve Kitabımın dilini bilmem kadar doğal bir şey yok." diyor ve Nijer'de İslam'ı anlatmaya devam ediyor: "Nijer ve çevresinde bin seneden fazla İslam var. Son üç yüz yılda Maliki mezhebi yaygın. Ayrıca sufi mezhepler de var. Tijanı, Kadiriya, Ahmadiya... Mezhepler arası hiç problem olmadı. Ama son zamanlarda yeni mezhepler ortaya çıkıyor ve ciddi sıkıntılar yaratmak istiyorlar, neyse ki halk şimdiye kadar onların oyununa gelmedi, gelmez de inşallah!"

Gelmesinler Ousmane! Aileden vicdani, insani değerler almış, iyi eğitim görmüş insanlar oyuna gelmezler. Oyun akla yatsa, vicdan reddeder bazen de bir dost koşar imdada, umut verir, kuvvet verir. Yanı başınızda olmaya çalışmamız, sizi yanımızda isteyişimiz bu yüzdenhep.Yüzyıllar sonra tekrar gelişimiz bu yüzden, diyorum: "Biz ortaokuldayken tarih derslerinde Osmanlı Devlet'ini, İstanbul'u tanıdık. Ne zaman kuruldu, hangi topraklara sahip oldu, öğrendik. Osmanlı'nın Nijer'in kuzeyinde Agadez bölgesine kadar geldiğini öğrendik. Şimdi ise Türkiye geliyor. Ve bağlarımız daha da güçlendi. Birkaç yıl içerisinde Türkçe Nijer'de her yerde konuşulacak. Nijer'in her bölgesinden öğrenciler Türkiye'ye geliyorlar, öğreniyorlar ve memlekete dönüyorlar. Bu çok iyi bir şey... İki ülke mutlaka bu fırsatı değerlendirmeli. "Biz - kardeşiz, biz Müslümanız."- düşüncesiyle ilişkileri daha da güçlendirmek gerek." diye cevap veriyor Ousmane.

Kum taneleriyle oluşur çöller. Bir tanesi heybet olur, bir tanesi hoşgörü. Bir tanesi Ousmane, bir tanesi Ali, bir tanesi Moussa..

Kudüs'ün Fethi

Bekir ERDEM

Hemen her devirde dünyanın ağırlık merkezi olmuş coğrafyalar vardır. Ancak hiçbir yer maddi ve manevi açıdan Kudüs kadar önem arz etmemiştir. Peygamberler şehri olan Kudüs, Yahudiler ve Hristiyanlar için olduğu kadar Müslümanlar için de kutsal bir şehirdir. Kudüs'ün bu özelliği tarih boyunca büyük istilaları üzerine çekmiş ve büyük bunalımlar yaşamıştır.

Kudüs, Müslümanlar tarafından üç kez fetih yaşamıştır. Müslümanlarda derin izler bırakan birinci fetih, hicri 15, miladi 636 yılında oldu. O tarihe kadar Mekke ve Medine bu kutsal şehrin onlara katılmasını bekliyordu. Böylelikle dünyanın üç mescidi bir araya gelecek ve Peygamberimizin (s.a.s.) vaadi de gerçekleşmiş olacaktı. Peygamberimiz (s.a.s.) bir hadisi şerifinde, "Yolculuk ancak şu üç mescitten birine olur: Benim şu mescidim, Mescid-i Haram ve Mescid-i Aksa. Böylece müminlerin kalpleri ve nefisleri arınmış olur ve yaratan Allah'a temiz, pak bir şekilde yükselir." buyurmuştur.

Bu şehir o kadar kıymetlidir ki, Efendimiz (s.a.s.) vefat ettiğinde mübarek gözleri o bölgeye bakıyordu. Vefatından önce Kudüs'teki Rumlarla savaşmak için Usame (r.a.) önderliğinde bir ordu hazırlatmıştı. Daha önce yine Kudüs yolunu güvene almak için Hayber, Tebük ve Mute savaşları yapılmıştı.

Kudüs'ün Hz. Ömer (r.a.) döneminde gerçekleşen fethiyle dünya tarihinde görülmemiş muazzam bir uzlaşma, hoşgörü ve barış sağlandı. Bu uzlaşma ve barış, Hz. Ömer'in (r.a.) emannamesinde anlamını bulur ve İslam'ın insana bakışının da izlerini taşır:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla, Bu sözleşme, müminlerin emiri ve Allah'ın kulu Ömer tarafından İliya halkına verilen bir emandır. Onların canlarına, mallarına, kiliselerine, haçlarına, yerleşik ve göçebe olan bütün fertlerine verilen bir teminattır. Kiliseleri mesken yapılmayacak, yıkılmayacak ve kısmen dahi olsa işgal edilmeyecektir. İçindeki kutsal eşyalara dokunulmayacaktır. Mallarına el sürülmeyecektir. Kimse dinî inançlarından dolayı zorlanmayacak, kendilerine asla zarar gelmeyecek, buna karşılık onlar da cizye vereceklerdir.

Kim yurdunu terk etmek isterse, gideceği yere kadar mal ve can emniyeti sağlanacaktır. Yurdunda kalmak isteyenler ise, güvende olacaklar ve cizye vereceklerdir. Dileyen Rumlarla gidecek, dileyen de toprağına dönecektir. Hasat elde edinceye kadar onlardan bir şey istenmeyecektir. Bu, Allah'ın Rasulü'nün, halifelerin ve müminlerin Kudüs halkına verdiği güvenlik ahdidir. Cizye ödedikleri müddetçe geçerlidir."

Kudüs'ün fethi ve Mescid-i Aksa'da ilk namazın kılınması, savaşa katılanların tüylerini ürperten bir hadisedir. Öğle namazı vaktidir. İlk ezan okunacak ve ilk namaz kılınacaktır. Bütün gözler Peygamberimizin müezzini Bilal-i Habeşi'yi arar.

O "Allahü Ekber" derken bütün ordudan bir anda ağlama sesleri yükselir. Başta Hz. Ömer (r.a.) olmak üzere, yürekler hep bir ağızdan sessiz haykırışlar içindedir: "Sen bu fethi istiyordun ya Rasulallah! İşte verdiğin müjde yerine geldi."

Kudüs'ün fethi yeni bir dönemin başlangıcıdır ve bu fetih, ümme-

Son dönem Osmanlı askerlerinin Gazze savunma hattı, 1917

tin zaferine işaret ederken İslam dininin de bir çığ gibi yayılmasına vesile olmuştur.

Bizans, yerli Hristiyan Patriği ve ruhanileri ile birlikte şehri dolaşırken namaz vakti gelir. Hz. Ömer (r.a.) patrikten kendisine namaz kılacak bir yer göstermesini ister. Patrik halifeyi Kutsal Mezar Kilisesi'ne, bugünkü adıyla Kıyame Kilisesi'ne götürmüş, burada kılabileceğini söylemiştir. Hz. Ömer (r.a.) kilisenin içinde değil avlusunda namaz kılmayı tercih eder. Ve "Eğer kilisenin içinde namaz kılarsa, buranın Hristiyanların elinden alınması için bir bahane oluşturacağını, hâlbuki hiç kimsenin ibadet yerlerine dokunulmayacağını, onun için içeride namaz kılmadığını" belirtir. Hz. Ömer'in (r.a.) bu tavrıyla, şehirdeki bütün insanlara din, mezhep hürriyeti tanınıyor ve bugünkü

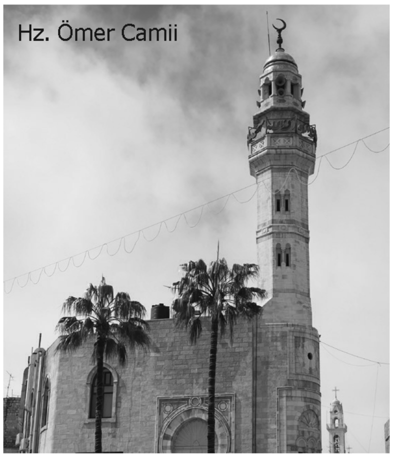
Hz. Ömer Camii

manası ile insan temel hak ve hürriyetlerinin genel çerçevesi çizilmiş oluyordu.

Daha sonra kaybedilen Kudüs, 1099'da Haçlılar tarafından istila edilirken Müslüman ve Yahudilerin çoğunluğu katledilmiştir. Selahaddin-i Eyyubi'nin günlerce süren Kudüs kuşatması ve fetih, orada yaşayanlara rahat bir nefes aldırmıştır ve bu Müslümanlar tarafından şehrin ikinci fethidir.

3. kez Kudüs'ü fetheden ise, Osmanlı döneminde Yavuz Sultan Selim'dir. Yavuz'un şehre gelişi sırasında Kudüs'ün tüm ruhanileri padişahı şehrin dışında büyük bir tazimle karşılarlar. Padişah önce Kubbetü's-Sahra'da Rummân-ı Davud (a.s.) ile Nahl-i Hamza (r.a.)'yı ziyaret eder. Sonra Hacer-i Sahra'yı tavaf eder. Daha sonra akşam namazının edası için Mescid-i Aksa'ya geçer.

Osmanlı Kudüs'e 400 yıl hâkim olmuştur. Bu hâkimiyet dünya tarihinin kaydettiği barışın, hoşgörünün ve adaletin hâkim olduğu asırlardır. Bu dönemlerde Osmanlı devleti dünyadaki en büyük güçtür. Osmanlı'nın zayıflama döneminde ise gücünü, hâkimiyeti altında bulunan Kudüs şehrinden alıyordu. Bundan dolayı Sultan Abdülhamid Han bütün baskılara rağmen Kudüs'ten vazgeçmemiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı'nın elinden çıkan Kudüs, uluslararası siyasal ağırlık merkezi olma konumu ile bugün de dünyanın gündemindedir. Ama kanla, gözyaşı ve zulüm ile... Osmanlı dönemindeki o güzel günlerin geri gelmesi ümidi gönüllerde hâlâ yaşamaktadır. Kıyamete kadar da yaşayacaktır...

Dr. Lamia LEVENT ABUL

CAHİLİN SEVGİSİ

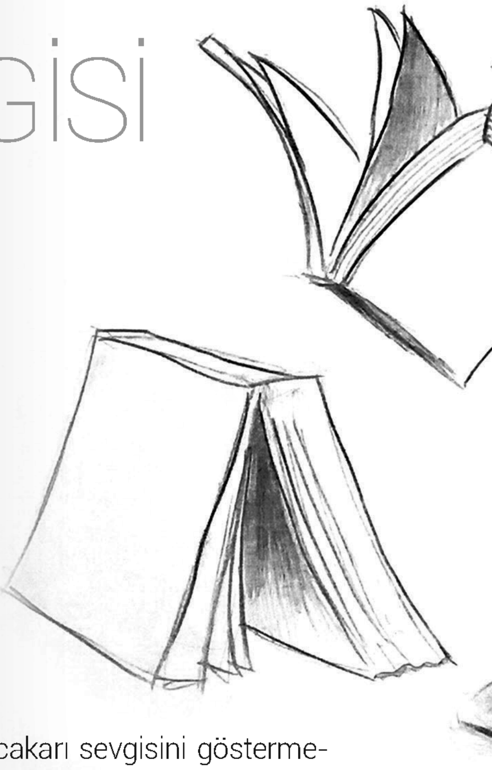

Rabbimiz Kerim Kitabımızda; "Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme, göz, kulak, kalp hepsi bundan sorumludur." diye uyarır insanoğlunu. Ama ne geldiyse başına beniâdemin hep bilgisizliğinden, cehaletinden değil midir?

Cehalet elbette kötüdür ama ondan daha kötüsü de vardır ki, cehaletini idrak edememek! Ne diyor bilge kişi; cehaletin en koyusu bilmediğini bilmemektir. Mevlana böyle kişilere karşı mesafeli durmanın gerektiğini aksi hâlde nice belalara düçar olunacağı hususunda uyarılarda bulunur. Tıpkı Mesnevi'de anlatılan doğan kuşunun başına gelenler gibi.

Hikâye bu ya; bir gün padişahın gözü gibi baktığı doğan kuşu saraydan kaçıp ocak başında çocuklarına tutmaç pişiren koca karının penceresine konmuş. Saray kuşu olan doğanın cinsi latif, görünüşü ise pek hoşmuş. Doğanı gören kadıncağız çok beğenmiş ve kaçıp gitmesin diye tutup ayağından bağlamış. Koca karı bilmez ki doğanın kuş olduğunu, insandan farklı beslenme ve bakıma ihtiyaç duyduğunu. Ona çocuklarına baktığı gibi baktığından olacak, doğana: "Ehil olmayanlar sana iyi bakamamışlar, kanadın haddini aşmış, tırnağın da uzamış naehil kimseler seni hasta ederler. Ananın yanına gel ki sana iyi baksın!" deyip kuşcağızın kanadını kesip güdük hâle getirir. Uzun tırnaklarını da kesip yemesi için ise önüne saman koyar.

Perişan olan doğan ne yapacağını bilmez hâldeyken, kocakarı sevgisini göstermenin gurunu yaşar. Hâlbuki cahil sevgisi ile ona iyilik yaptığını zannederken, doğanı maskaraya döndürmüştür. Mevlana'nın deyimiyle: "Arkadaş, cahilin sevgisini de böyle bil. Cahil yolda daima çarpık, daima yampiri gider."

Padişah bütün gün doğanı arar. Nihayet o koca karının çadırına yöneldiğinde doğanı görür. Toz duman içindeki kuşun eski hâlinden eser yoktur. Zavallı kuşunun hâline bakıp ağlamaya başlayan padişah ona sitemle: "Bize dosdoğru vefakâr olmadığın için bu hâl sana layık olsa da, hâline acıdım. Sen cennet ehli ile cehennem ehlinin müsavi olmadığından gaflet ederek cennetten kaçtın, cehennemde karar ettin. Hâlinden haberdar olan padişahtan sersemce kaçıp bu kocakarının evinde layığını buldun." diyerek doğana yaptığı işin yanlışlığını gösterir. İçinde yaşadığı

hayatın kadrini anlamamış, kaçıp geldiği yerde de umduğunu bulamamıştır, kuşcağız işin vahametini anlamıştır anlamasına ama iş işten geçmiştir. Nedamet içinde padişahtan af diler. “Ben günah ettim. Sen iyilerden başkasını kabul etmezsen kötü nereye varsın da hâlini arz edip ağlasın?

Bilmemek noksanlıktır. Ancak kişi bilmediğini biliyorsa bu fazilet bile sayılır. Zira bilmediği işlere karışmaz, haddini bilir. Bilmediği bir hususla karşılaşsa “ben bilmiyorum” deme cesaretini gösterir ve bilmediğinden dolayı da ayıplanmaz.

Amma velakin bilmediğini dahi bilmeyenler var ya, işte onlar her şeyi bildiğini sanan gafillerdir. Her konuda söyleyecek sözleri vardır. Bilmese dahi her işe burnunu sokar, bilenleri dahi tenkit etme cüretini gösterir. Böyle kimselere hem kel hem fodul derler ki, bilmediği meydana çıksa işi pişkinliğe vurmada pek mahirdirler. Ne bir özür beyan eder ne de sözlerinden dönerler. Bu sebeple âlimler cahilleri içi boş ancak çok ses çıkaran davula benzetmişler. Konuşur, sesi gür çıkar ama söyledikleri lafügüzaftan öteye gitmeyen kuruntulardan ibarettir demişlerdir.

Güngörmüş büyüklerimiz bir de sıkı sıkı tembih ederler; sakın böyleleri ile arkadaş olmayın diye. Maazallah doğan kuşunun başına gelen kötü hâle düçar olmak işten bile değildir. Öyleyse Efendimizin de hadis-i şeriflerinde buyurdukları üzere ilim talibi olmak ve ilim meclislerinde bulunmak ya da âlimi ve ilmi sevenlerden olma duasıyla...

Evlilik Yolunda...

Prof. Dr. Ertuğrul YAMAN

Evlilik, insan hayatının en önemli kararı ve dönüm noktalarından birisidir. Böylesine önemli bir kararda ne kadar hassas olunsa yeridir. Çünkü hayatımızın neredeyse tümünü kapsayan bu karar aşamasında, evlilik sürecinin başlangıcındaki tutum ve ilişkiler bir hayli önemlidir. O sebeple aile kurulurken başlangıçtaki tutum, davranış ve ilişkilere çokça dikkat edilmelidir. Ailenin temelinde saygı, sevgi, güven, anlayış vb. değerler yer almalıdır. Temelleri sağlam atılan bir aile, hem aile bireyleri hem de toplum için önemli bir yapı taşıdır.

Temeli sağlam atılmayan aileler ise, daha başlangıçta sonlanma yoluna girmektedir. Nitekim birçok evliliğin sonu, daha başından belli olmaktadır. Bu hususta halkımız arasında meşhur bir söz vardır: "Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir."

Günümüzde aileler kurulurken asıl belirleyicilerin evlenecek gençler olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu durum esasen, insan fıtratına uygundur. Zira bir ömrü birlikte yaşamayı düşünen gençlerin birbirlerini beğenmeleri ve ortak karar vermeleri makuldür. Ancak, gençlerin bu haklarını kullanırken hayatlarının en önemli kararını verdikleri gerçeğini unutmayarak anne babaları başta olmak üzere büyüklerin görüş ve düşüncelerini almalarında her açıdan yararlar vardır.

Büyüklerin hayat tecrübeleri son derece değerlidir ve parayla satın alınamaz. Bu tecrübelerden istifade etmemek eşyanın tabiatına aykırıdır. Bir başka yönüyle, gençlerin yine en başta anne ve babaları olmak üzere büyüklerin rızalarını da almalarında büyük bir hikmet vardır. Anne ve babaların rızası ve onayı olmaksızın kurulan ailelerin birçoğu ne yazık ki yarı yolda kalmaktadır. Nitekim atalarımız "Rızasız bağa girilmez" derken çok önemli bir gerçeğe işaret etmişlerdir.

Tam da bu noktada anne ve babalara da önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bir anne ve babanın hayattaki en önemli işi güzel evlat yetiştirmektir. Bu bağlamda, anne ve babaların da kendilerini çok iyi yetiştirmeleri ve sonra bu tecrübelerini çocuklarına aktarmaları gerekir. Çocuk yetiştirirken anne ve babalar, dünyanın en önemli işini yaptıklarını asla akıllarından çıkarmamalıdırlar. Çocuklarını duy-

EVLİLİK KARARI ALAN GENÇLERİN BU KARARLARINI ALIRKEN SAĞLIKLI ÖLÇÜTLER KULLANDIKLARINDAN EMİN OLMALARI GEREKİR. NİTEKİM HAYATIN EN ÖNEMLİ KARARI VERİLMEKTEDİR. ÖMÜR BOYU AYNI ORTAM PAYLAŞILACAK, HAYATIN GÜZELLİKLERİ VE SIKINTILARI BİRLİKTE YAŞANACAKTIR.

AİLENİN TEMELİ ATILIRKEN SADECE DUYGUSAL KAPILMALARA DEĞİL; AYNI ZAMANDA ORTAK DÜŞÜNCE VE DEĞER YARGILARINA DA DİKKAT EDİLMELİDİR.

gu, düşünce, değer ve davranış bakımından olabildiğince yeterli ve becerili yetiştirmeye gayret etmeleri gerekir.

Bu şekilde yetişen çocukların evlilik öncesi kararlarında anne babalara yardımcı olmaları, onları doğru yönlendirmeleri mümkündür ancak asıl olanın gençlerin düşünceleri olduğu da unutmamalıdır. Dolayısıyla anne ve babaların zorlayıcı değil yönlendirici, dayatmacı değil anlayışlı olmaları en doğru yoldur. Burada en uygun olan, ortak karar verilmesidir. Ancak ortaklık sağlanamazsa, gençlerin duygularına saygı göstermek iyi bir yaklaşım olabilir. Ailenin kuruluş aşamasında gençlerle anne babalar arasındaki bu uyum, huzurlu bir yuvanın kurulmasına yardımcı olabilir. Daha başlangıçta aile içinde yaşanan uyuşmazlıklar ise, kötü bir sona işaret edebilir.

Evlilik kararı alan gençlerin bu kararlarını alırken sağlıklı ölçütler kullandıklarından emin olmaları gerekir. Nitekim hayatın en önemli kararı verilmektedir. Ömür boyu aynı ortam paylaşılacak, hayatın güzellikleri ve sıkıntıları birlikte yaşanacaktır. Evlilik kararı verilirken çok ama çok iyi düşünmek ve değerlendirmek gerekir.

Ailenin temeli atılırken sadece duygusal kapılmalara değil; aynı zamanda ortak düşünce ve değer yargılarına da dikkat edilmelidir. Çünkü ortak veya yakın kültürlerde büyümüş çiftlerin uyumları daha kolay olmaktadır. Çiftler arasında duygu, düşünce, değer ve davranış ortaklığı, ailenin temelini sağlamlaştırmakta, yuvaya güven katmaktadır.

Sözü edilen sağlamlığı ve güveni kazanmak için, kullanılacak ölçütlerden birisi eğitim ve yaş bakımından eşler arasında bir uyumun aranmasıdır. Eşler arasında bu açılardan bir uyum bulunmazsa, ailenin temeli sorunlu olabilir.

Eş seçiminde bir başka ölçü, çiftler arasında sohbet arkadaşlığının olup olmamasıdır. Eşlerin çoğu, karşısındakinin fiziki özelliklerine bakmaktan, sohbet uyumuna dikkat etmezler. Oysa eşler en yakın sohbet arkadaşları olmalıdır. Eşle birçok konu üzerinde yapılacak sohbetin tadına doyum olmaz.

Eş seçiminde bir başka ölçü de yalnızca eş seçmediğimizi; aynı zamanda çocuklarımıza anne veya baba seçtiğimizi de unutmamak gerektiğidir. Hayatımızın en tatlı meyveleri olan çocuklarımıza yanlış seçeceğimiz anne veya

baba, bizi ömür boyu pişmanlık içerisinde yaşatabilir!

Eş seçimi gibi önemli bir diğer husus da dünürlük öncesi ve evlilik süreçlerinde tarafların anlayışlı, hoşgörülü ve yapıcı davranmaları gerektiğidir. Alınan kararların istişareye dayalı olarak ortaklaşa alınması en doğru olanıdır.

Ancak bütün bu tedbirlere ve özene rağmen evliliğimizde sorunlar ve sıkıntılar yaşanabilir. Bu sorunlar içinde kaybolmak yerine doğru ve gerçekçi ölçütler kullanıldıktan sonra, karşımıza çıkan insanla bir ömür birlikte yaşayacağımız gerçeğiyle uyumlu olmak, ortak noktalarda buluşmaya çalışmak aslında mutluluğun en temel iksiridir. Çünkü ailenin temelinde esas olan gönüllerin birlikteliğidir.

Göz beğenirse gönül sever; gönül severse birlikte yaşamaya değer... Gönüllerdeki uyumlu birliktelik ebedî huzurun yolunu açar. Gönülleri birleşenler, gönül diliyle konuşurlar. Birbirlerini kırmaz ve incitmezler. Kırıcı ve incitici sözler yerine susmayı ve kalp kırmamayı tercih ederler. Nitekim:

"Bazen kırılsam da susuyorum,
Kırmaktan korktuğum için...
Mevla kalbi kırık eylesin de
Kalp kıran eylemesin..."

diye boşuna söylenmemiştir. En iyisi; ya güzel söylemek ya da susmaktır!

Ailenin temelindeki en önemli unsur uyumdur. Bir evin güzelliği, yakaladığı uyumdan belli olur. Bir evin tadı bağlılıktır, sadakattir. Bir evin huzuru saygı ve sevgidir. Bir evin zenginliği çocuklarıdır. Bir evin kuralı, memnuniyettir. Bir evin refahı memnun olan gönüllerdir. Bir evin neşesi, muhabbettir, sohbettir. Nitekim Hz. Muhammed (s.a.s.): "Müminlerin iman bakımından en olgun olanları, ahlâkı en iyi olanlarıdır. Sizin en hayırlılarınız da hanımlarına karşı en iyi davrananınızdır." (Tirmizî,Radâ',11) buyurmaktadır.

Sonuç olarak ailenin kuruluş aşamasında evlenecek gençler ve aileler, son derece hassas davranmalı, sağlam temelli bir aile kurmanın yolunu aramalıdırlar. Nasıl ki temeli zayıf bir bina kısa sürede çökerse, temeli sağlam olmayan bir aile de her an dağılabilir. O bakımdan ailenin sağlam temeli, yuvanın gerçek garantisidir.

ЧОВЕК Е, ВЕДНЪЖ Е ТЪЙ, ДРУГ ПЪТ ИНАЧЕ

Елиф ЕРДЕМ

Ханзала б. Реби принадлежал към племето Темим. Колко хубаво му било докато бил при Расулюллах! Колко лесно схващал всичко, което му разказвал и сърцето му се изпълвало с вяра. Когато му говорел за рая, той с възхищение разглеждал прекрасните картини в тази страна на безсмъртието, а когато ставало въпрос за ада, все едно чувал бълбукането на стопения огън под краката си, усещал горещината с тялото си. А после? Когато се откъсвал от Хз. Пейгамбера ни губел това чувство, унасял се в смях и радост в семейството си, забравял всичко с тревогите на всекидневието. Ханзала по никакъв начин не можел да си обясни това противоречие и започвал да се тревожи, че вярата му не е твърда. И мисълта, че може да е обхванат от болест по-лоша от разкола след като вече е бил ощастливен от вярата. Тази мисъл сразявала и смразявала душата му. В такива моменти, когато верният приятел на Расулюллах Хз. Ебу Бекир го попитал: „Как си, Ханзала?“ той направо отговорил: „Ханзала е двуличник!“ Хз. Ебу Бекир направо се стреснал.

„Субханаллах! Какви са тези приказки?“ Тогава Ханзала му разкрил подробно кои са причините, поради което ги изговорил. «Аллах знае, че и аз съм в това състояние - отвърнал Ебу Бекир и тръгнал с Ханзала да отидат при Аллаховия Пратеник. Той също любопитствал какво ще каже Расулюллах. Когато стигнали при него, Ханзала започнал със същите думи, които отеквали в главата му: «Я, Расулюллах, Ханзала се оказа двуличник!» Сега пък Расулюллах се объркал: «Какви са тези думи?» Той бил един от най-изявените писари, които пренасяли черно на бяло онова, което той получавал като вахий. Защо ли казал тези думи? Тогава Ханзала обяснил: «О, Пратенико на Аллах, когато сме при теб, ти така ярко ни разкриваш рая и ада, че все едно ги виждаме пред нас. А когато се разделим, увлечени по грижите за децата, различните ангажименти, изведнъж забравяме какво си ни разказал». Хз. Ебу Бекир с нетърпение очаквал отговора му, както и всички останали вярващи Аллаховият Пратеник го утешил със следните слова: «Заклевам се пред Аллах, Който е владетел на душата ми, че ако положението, в което сте когато сте при мен или когато изпълнявате ибадетите си, продължи вечно, то ангелите биха ви посрещали по домовете ви, по улицата, биха хванали ръцете ви и биха ви поздравявали. Но, Ханзала, нещата не стоят така! /Човекът си е човек. Веднъж е тъй, друг път иначе!“ /Муслим , Тевбе, 12/

Като повторил три пъти думите си: «Човекът си е човек. Веднъж е тъй, друг път иначе!» Хз. Пейгамбера ни искал да привлече вниманието им върху променливата му природа. Тези думи били изказани по повод промените в настроението на Ханзала, които той обяснявал с двуличност, всъщност обобщавали душевната му промяна, защото преди Аллаховия Пратеник да изрече тези слова, душата на Ханзала като че ли се стягала с окови; светът му изглеждал тесен, а страхът, че може да погуби вярата си го побърквал.

„Заклевам се пред Аллах, Който е владетел на душата ми, че ако положението, в което сте когато сте при мен или когато изпълнявате ибадетите си, продължи вечно, то ангелите биха ви посрещали по домовете ви, по улицата, биха хванали ръцете ви и биха ви поздравявали. Но, Ханзала, нещата не стоят така! / Човекът си е човек./ Веднъж е тъй, друг път иначе!“ /Муслим , Тебве, 12/

След думите на Расулюллах той като че ли станал един от най-щастливите хора на света. Тъмните облаци, които обвивали сърцето му се разсеяли, мястото на страха и тревогата били изместени от радостта и надеждата. Тази промяна в света на чувствата станала за няколко секунди.

Човекът е същество, което може да преживее бързи преходи на много и различни чувства от радост в тъга, от страх в надежда, от обич към омраза като дори едновременно да изпита противоположни чувства. Именно за това сърцето се нарича сърце, защото е променливата сърцевина на всички чувства. Тази променливост Аллаховият Пратеник обяснявал с факта, че сърцето е открито към всякакви насоки. «Сърцето е като перушина, останала закачена на клона на някое дърво в пустинята. Вятърът го накланя ту на едната, ту на другата страна». /Ибн Ханбел, IV, 409; Ибн Маадже, Сюнне, 10/ Сърцето, което приютява както мислите и чувствата, насочва човешките дейности, е целева точка както на Аллаховите призиви и вдъхновения, така и на сатанинските съмнения и внушения. Когато сърцето бие в унисон с Аллаховите призиви се очиства от замърсители. То се смесва със знанието, вярата и просвещението и се превръща в гладко огледало, което отразява реалността.

Трябва сърцето да бъде уверено и изпълнено с надежди, за да подтиква човека да върши добрини, да е искрено и здраво; защото в отвъдния свят единствено такова сърце ще спаси човека, а в живота ще реализира мечтите му. А сърце, което ще се подведе по сатанинските внушения ще потъмнее с греховете, ще погуби своето изящество. То няма да отразява светлината на истината, а ще остане заключено за наука и мъдрост, доброта и красота. Поради тази причина ще продължава да води човека все към злини, а загубило чувството за задоволеност, човекът ще продължава да потъва все по-дълбоко в тресавището на греховете.

Познанията, които дава Расулюллах относно променливостта на сърцето позволяват на човека да опознае себе си и да определя действията си. Този, който знае истината за променливостта на сърцето приема, че чувствата в сърцето не са устойчиви и че то може да бъде сцена, на която едно и също чувство в различно време и място може да бъде усетено с различна сила. Той разбира, че промените, които наблюдава в себе си не се дължат на неговата вяра. Същевременно обаче тази променливост на сърцето му напомня, че винаги ще бъде подложен на опасността да загуби вярата си, поради което непрекъснато трябва до полага усилия, за да я запази винаги будна.

Фактът, че сърцето винаги е открито за промени, всъщност е изявата на продължителността и разнообразието на непрестанните изпитания на този свят. А как ще ги преодолеем успешно отново ни учи Хз. Пейгамбера ни. Той ни е оставил в наследство молитвата, която повтарял най-често като ни съветвал както във всяко отношение, така и при тези случаи да търсим помощта на Аллах: «О, Рабби мой! Ти, Който обръщаш сърцата ни от едно състояние в друго, направи моето сърце да бъде устойчиво в Твоята вяра!“ /Тирмизи, Деават, 89/

ГЕОГРАФИЯ

НА ИСЛЯМСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

Д-р Гаази ЕРДЕМ

Цивилизацията най-общо се определя като сбор от всички придобивки на човечеството. Ясно е, че цивилизацията е свързана с града и урбанизацията, поради което горите, пустините и подобни не тях места, които са далеч от местоживеене на хора, не могат да се включат в това понятие. Ислямът се зародил в Хиджаз, който се намирал в една география далеч от тогавашните центрове на цивилизацията. Макар членовете на общините, които са живеели наоколо като чергари, по време на търговските си пътувания да са виждали някои центрове на цивилизацията, то все пак материалните елементи на цивилизацията не са се развили в този регион.

Вярата в единния Аллах и разбирането за висша нравственост са били основните предпоставки за такова бързо разпространение на ислямската култура и цивилизация в света. Духовните елементи на ислямската цивилизация се установили по времето на Хз. Пейгамбера ни за много кратко време и в Медина израснало едно ново общество. Членовете на ядрото на това общество са допринесли за разпространението и установяването на ислямската цивилизация в нововладените географии.

В разстояние на един век след Преселението една обширна география от Средна Азия до Испания се превръща в ислямски свят. Като резултат от това разширение, хора с различен език, религия, култура и история се превърнали в граждани на ислямската държава. Сирия, Египет, Ирак и най-важните центрове на цивилизацията като Александрия, Едеса /Урфа/, Нисибис /Нусайбин/, Киннесрин, Антакия, Джундишапур и Харран, намиращи се в Месопотамия са останали в границите на ислямската държава.

Вече през III. век на Хиджра, когато ислямската цивилизация достига своя връх, ислямската география достигнала своите исторически граници. Следователно за географията, в която ислямската цивилизация се наложила са били необходими около два века, след което тя започнала да дава своите плодове към световната цивилизация.

Когато погледнем ислямската география от гледна точка на завоеванията ще се види, че на преден план излизат определени райони. Това са Арабският полуостров, Ирак, Сирия, Северна Африка, Испания, Средна Азия, Анадола и Индийският полуостров.

Ислямската цивилизация в Арабския полуостров

В епохата на появата на исляма градовете Мекка, Йесриб и Таиф били много далеч от развитите градове като Шам /Дамаск/, Александрия, Истанбул, Рим или Мегоин. Арабският полуостров поначало започвал да се развива заедно с ислямската цивилизация.

След преселението на Хз. Пейгамбера ни град Йесриб, бил наречен по-късно Медина, става столица на ислямската държава до времето, когато Хз. Али обявява град Куфе за столица. Месджидът на Хз. Пейгамбера ни, споразумението, което осигурява между арабските племена и евреите и мединенската чаршия, която била средище за сво-

бодна търговия са станали модел за ислямско градоустройство. Тъй като източници на ислямските науки са били сахабиите, приближени на Хз. Пейгамбера ни, то мисията на месджида, учебния процес воден в Суффе са послужили за образци в ислямския свят.

Градът Мекка с Кябе като един от най-древните поселения в света поради важната роля, която изиграл в развитието на ислямските науки се смята за най-важния център. Сътворените тук образци са послужили за пример на целия ислямски свят. Докато Абдуллах бин Аббас узаконява науката тефсир в Мекка, то много други учени в града работят за оформянето на ислямските науки.

Ислямската цивилизация в Долна Месопотамия и Ирак

Долна Месопотамия и Ирак са региони, в които ислямът се разпространява сравнително рано. Равнището на цивилизацията, постигнато от сасанидите е в резултат на приемствеността от тях. Те са изпитали влиянието на тази цивилизация в областта на езика, литературата и изкуствата. Тук мюсюлманите се срещнали с някои произведения на изкуството отнасящи се към индийската цивилизация и са приобщили към своите произведения.

Градовете Басра и Куфе, които първоначално са били основани като военни гарнизони, за един кратък период от 20-30 години са достигнали жители около 200 000 души от гледна точка на ислямската цивилизация са били най-важните градове преди основаването на Багдад. И двата града са били средища на културна дейност. В града Куфе, където на всеки камък могат да се видят следи от политическата мисъл на шиизма, то града Басра привлякъл вниманието със сунитския си характер. В тези градове, в които са израснали редица учени в областта на тефсир, хадис, арабски език, история, ислямско право се оформили научни школи. Първите книги по арабска граматика са написани тук. Отново в тези региони са възникнали религиозните мезхеби ханефии, ешари и мутезиле.

Багдад представлява най-блясквия образец не само на ислямската култура, но и на световната история на културата и показва ислямската концепция за градоустройство и равнището на ислямската цивилизация. По време на управлението на Менун градът преживял най-блясквия период като постига 1,5-2 милиона жители, и става най-големия град на света. В Багдад възниква първата академия на науките Бейтю-л хикме /Дом на мъдростта/, където се извършват различни преводи. Багдад се превръща в културен център и средище на мезхебите ханефити и ханбелии.

Тук е учредено първото медресе под името «Низамие", който по система и архитектура послужило за образец за останалите медресета в ислямския свят, както и за модел за възникналите на Запад колежи. С първата обсерватория на ислямския свят „Шеммасие", и с изградените болници градът показва важни образцови учреждения. В края на VIII век тук е била създадена първата книжна фабрика.

Ислямската култура и цивилизация в Сирия

Мястото, където мюсюлманите се срещат и се запознават с цивилизацията на Византия е Сирия, която е била под влиянието на хилядолетната елинска цивилизация. Именно западната цивилизация е оказала най-голямо въздействие на мюсюлманите в областта на архитектурата, градоустройството и управлението на държавата. От тях Хз. Омер научава диваните.

Управителите на Шам /Дамаск/ са възприели и продължили без промени византийското управление и са оставили работещите служители да продължат да изпълняват своите задължения. Градът Шам е най-развитият център на ислямската култура в Сирия.

Този град представлява един от най-древните градове на света, където все още са живи много спомени за редица пейгамбери като се почне от Хз. Адем и се стигне до Хз. Иса. По време на управлението на емевиите е бил столица и в продължение на един век е бил център на ислямската цивилизация. Градът се слави с първата библиотека и първата болница в ислямския свят. Наред с тях тук се намира джамията Юмейя, която е била една от просветните огнища в продължение на историята. Със своите медресета Шам векове наред се слави като града на просветата.

Ислямската култура и цивилизация в Северна Африка

Северна Африка също така се явява център на ислямската култура, която се срещнали мюсюлманите в ранния период. Египет е страната, където се развила най-древната цивилизация. Византийската цивилизация, която е унаследила много от египетската цивилизация, която все още е била жива, когато е била завладяна. Александрия, която

е била център на развита византийска култура и привличала вниманието с това е допринесла много за разцвета на ислямската култура със своята търговска дейност, градоустройство и архитектура. Най-важния принос, който Александрия /Искендерие/ е допринесла в мюсюлманската култура е примера, който е дал с изграждането на военноморските сили. Кайро също така представлява един от важните центрове, където се развила ислямската цивилизация през вековете. Вторият най-древен университет в света ел-Езхер още продължава да служи на ислямската цивилизация в тази география.

Ислямската култура и цивилизация в Испания

Мюсюлманите, след като завладяват Северна Африка преминали Бяло море /711-732/ скоро достигнали до Пиринейските планини. Чрез изградените от тях силни и благоденстващи държави, чрез които развиха своята цивилизация в тази география, впоследствие я прехвърлиха в Европа. Твърди се, че културното равнище и развитието на просветното дело и грамотност на испанските мюсюлмани е било несравнимо по-високо от това на тогавашните европейски народи и другите региони на ислямския свят.

Европейските младежи се научили на арабски в медресетата в Андалузия и превели научните книги на свои езици. В този район докато от една страна се пишели най-бляскавите страници на ислямската цивилизация, то от друга страна тази даденост е била прехвърлена в Европа, с която са положени основите на европейския ренесанс. Западната цивилизация като дете на ислямската цивилизация се зародила по тези земи. Само, че след като приключило управлението на ислямските държави, мюсюлманите са били принудени или да сменят вярата си или пък да се преселят. Онези, които се опитали да продължат да упражняват религията си са боли подложени на гонения и изтезания, а онези, които били хванати или станали жертви и доноси, ги бесели. Джамиите били обърнати в църкви или събаряни. Всичко преживяно тук дава възможност да се сравнят ислямските и западните схващания. Онова, което е извършено показва колко жестоко е била реакцията срещу разпространението на ислямската култура в Европа.

Ислямската култура и цивилизация в Средна Азия

Средна Азия или както е била известна по-рано Междуредието / Мавераюннехир/ се запознава с исляма през същата епоха. Преди идването на мюсюлманите местните жители не са успели да създадат своя цивилизация. Тъй като са отдавали предпочитания към чергарски начин на живот, не е имало и едно устойчиво градоустройство и градски живот. Няколко века след завладяването на региона вече са налице една солидна ислямска култура. Именно в този регион мюсюлманите научили от китайците производството на хартия и го разпространили в света. Дори само тази факт заслужава да се спомене като принос в развитието на науката. Трябва да се отбележи и факта, че жителите на този регион се превръщат в защитната сила на исляма и техния принос за разпространението на исляма сред други народи. А израстването на такива умове като Бухари, Ибн Сина, Имам Атуриди и други, техния принос в ислямската цивилизация също така не трябва да се забравя.

Ислямската култура и цивилизация в Мала Азия

Редица градове като Ерзурум и Диярбакър са завладени още по времето на хулефаи рашидин, като са положени усилия да се достигне до Истанбул. С идването на селджуките в Анадола градове като Диярбакър, Ерзурум, Сивас, Кайсери и Кония с техните джамии, медресета, болници, търговски центрове, ханове и бани се превърнали в ярки центрове на цивилизацията. Тези произведения на ислямската цивилизация, които все още съществуват показват блясъка на изживяната цивилизация. А плодовете на османската цивилизация се виждат повече в градовете Бурса, Едирне, Истанбул и на Балканите.

Когато бива завладян Истанбул имал около 50-60 хиляди жители. За един век градът достигнал до 700 000 души население, което е било двойно повече от най-населения град на Европа. През този етап градовете били повторно изградени и обновени. С ислямски културни центрове и произведения на ислямската цивилизация всички градове на страната, начело с Истанбул били обновени и благоустроени.

Ислямската култура и цивилизация в Индийския полуостров

Навлизането на мюсюлманите в Индия съвпада със завладяването на Андалузия. Тук трайно утвърждаване на исляма започва с управлението на газневидите /1001-1187/ и отстъпването на управлението на държавата на Бабюрите на англичаните /1526-1858/. Индия е била една от обширните територии, където се развила и разцъфтяла ислямската цивилизация. Именно тогава се появили такива величествени архитектурни произведения като Тадж махал.

Ислямът в Индия е оказал въздействие не само върху материалните елементи на цивилизацията, но до голяма степен е повлияла и религиозния живот. Вярата в единния Аллах и равенството в обществото са разтърсили хиндуизма, базиращ се на многобожието и кастовата система. Вярата в единния Аллах ги е привлякла, възприето е било равенството и ислямът бързо получил разпространение. Нанак отхвърлил някои от обичаите на хиндуизма и възприел някои елементи на исляма като по този начин се породил сикхизма, чието влияние и въздействие показва значението на ислямската цивилизация тук.

Днес географията на разпространение на ислямската цивилизация преживява тежки поражения. Основно страни като Сирия и Ирак преживяват истинска разруха. Този регион на света, който представлява люлка на човешката цивилизация, днес е арена на ужасни сцени на варварството. Нека се помолим, ислямската цивилизация отново да се съживи и да получи сили и възможности да осветлее целия свят.

ТАМ, КЪДЕТО ВЕЯТ ПУСТИННИ ВЕТРОВЕ

Дениз ГЮНЕР

Оусмане Садои е един от пясъчинките, които пустинните ветрове отвяват. Тези ветрове първо го изпратили в Куба, а после в Турция.

Пустинята казва: «Изпращам ви един от моите синове. Погрижете се добре за него и един ден ми го върнете. Върнете ми го, за да има живот по тези земи. Оусман, който завършва висшето си образование в Куба, след това в Турция защитава докторска дисертация по биотехнологии. Оусмане, който винаги успява да установи нови контакти с хората там, където отива, владее шест езика. Турски говори като майчин език. С пословиците, поговорките и словосъчетанията, които широко използва, имате чувството, че пред вас стои истински турчин. Когато му казваме: „Оусмане, ти си станал един от нас!", той отговаря с усмивка: „Нима всички не сме еднакви? Каква е разликата?»

Очакваме да ни разкаже за далечната си родина и той с дълбок дъх поема въздух и казва: «Нигер! Не Нигерия, защото където кажете Нигер, се сещат за Нигерия, защото тя е най-богатата и многолюдна държава в Африка. Тя ни е съседска, братска страна. Завоювали сме зависимостта си през 1960 г. от французите. Затова официалният език на държавата е френския. В страната ни живеят осем народности. По броя на населението това са хоуса, зерма, фулбе, туареги, берибери, тоубу, арабе и гурманче. Всички жители на страната владеят езика или на хоуса или на зерма. Страната ни има най-младото население на света - 50 на сто от жителите ни са от 0 до 14-годишна възраст. Оусмане казва, че по този проблем заслужава да се мисли в Африка. Но той не губи надежда: «Нигер е държава, в която най-бързо се увеличава населението. На всеки 25 години броят на населението се удвоява. Затова казвам, че имаме младо население. А младежта е много важна за дадена страна. Естествено, за тях трябва да се осигуряват възможности за труд и реализация. Правителството на Нигер в това отношение прави необходимото. Така например – до 16-годишна възраст обучението е задължително. Редом с това родителите не са забравили своите задължения по обучението и възпитанието на подрастващите. В семейството децата получават религиозно и нравствено възпитание. Естествено, по отношение на труда има още какво да се желае. Това не са лесни проблеми, но един ден непременно ще се решат.

И тук е ясна ролята на семейството. Макар в различните племена да има разлика в семейния живот, по неговия израз в Нигер семейството е организирано много добре. Така например, при народността фулбе – много е голямо значението на бащата, майката и по-големия брат. Каквото каже най-възрастния - това става. Може да не е прав

в дадения момент, но никой не му възразява. При нас има поговорка: „Леки токаре емингнедо!“, което означава: „И с едно око да си, но по-голям брат да си!“ С това ни напомня значението, което се придава на по-големия брат.

Искаме да узнаем за разликата от страните, които са били под френска опека, как народът на Нигер, където 99 на сто от населението са мюсюлмани са запазили вярата си?

Според Оусмане причината е проста: Между исляма и местната култура има големи сходства. Поради това не е трудно ислямът да ни е оказал въздействие. При това французите много – много не се занимавали с религията. Те се интересували преди всичко от подземните ни богатства и правителствата. За нашия народ никак не било трудно да заживее с исляма. Хората никога не пренебрегвали петкратните си намази. Дойде ли време за намаз, кой с каквото и да се занимава, оставя го на една страна и го изпълнява. Понякога чужденците, които посещават страната ни, искат да си купят нещо. Но щом е време за намаз, изчакват, защото всички са в джамията.

Оусмане, който много добре владее местните езици, френски, английски и турски, така прекрасно говори и на арабски, че просто човек да не повярва. „Защо се учудвате толкова много? Аз съм мюсюлманин и естествено е да знам езика на Свещената ни Книга.“ - казва той и продължава да разказва за исляма: „В Нигер и околностите му той е от хиляда години. През последните 300 години се разпространил мезхеба на маликиите. Освен това има суфистични течения. Тижанъ, кадирие, ахмадия... Ние никога не сме имали проблеми между мезхебите. Но напоследък възникват нови течения и създават сериозни притеснения. Но слава на Аллах, досега народът не се поддава на техните игри и да се надяваме, че и по-нататък ще е така“.

Нека да не се поддават, Оусмане! Хора, които са получили добро семейно възпитание и образование никога не се поддават на такива игри. И да им се иска, съвестта не им позволява, а друг път някой приятел ще прибегне до помощ, ще даде надежда, сили ще даде „Когато бяхме в прогимназията, учихме за Османската държава и Истанбул. Разбрахме кога е създадена и кои места е владеела. Османците достигнали в Агадез, северно от Нигер. Сега посещаваме Турция и нашите връзки с всеки ден стават по-здрави. В разстояние на няколко години мнозина в Нигер ще говорят турски. Ученици от различни краища на страната отиват в Турция, образоват се и се връщат в родината ни. Това е прекрасно. Затова нашите страни трябва да оценят тези възможности. Ние сме братя мюсюлмани. Именно с тази мисъл трябва да укрепваме още повече връзките си“ - казва Оусмане.

Пустинята се състои от песъчинки. Едната от тях може да се превърне в скала, а другата - в толерантност. Едната ще е Оусмане, другата ще е Али, третата - Моуса...

ТОЙ ПОРИЦАВАШЕ ИСЛЯМА, НО СТАНА МЮСЮЛМАНИН

Робърт Диксън Крен е един от съветниците на бившия президент на САЩ - Никсън. Интересен е неговият разказ за приемането на исляма. Трябва да е много претенциозно заглавието, което обединява в едно Белия дом, който се възприема като сърцето на САЩ, който в наши дни целият ислямски свят окачествява като „голямата сатана" да се говори за човек, който приел исляма. Всъщност Белият дом не е мястото, което стои много далеч от мюсюлманите. Навярно всеки месец мнозина мюсюлмани или възприели исляма хора, вървят по коридорите му. Само че ако с малки допълнения в случая го наречем, че е говорител на Белия дом, тогава пред нас ще изникне много по-различна картина. Всъщност усещам, че започвам изложението си с претенциозното заглавие, но тук ще стане дума за лице, което ще го оправдае: Робърт Диксън Крен. Или с другото си име Фарук Абдулхак.

Робърт Диксън Крен е необикновена фигура, името на която се споменава в кратък пасаж на една статия, която преведох от чуждия печат. Наричаха го «Пръв посланик мюсюлманин на САЩ». След като името му привлече вниманието ми, обърнах се към Гугъл. Тогава разбрах, че това е само видимата част на айсберга в океана. Той е един от най-големите дипломати, работили в Белия дом. Бил е съветник на президента на САЩ. Същевременно е друговерец, приел исляма. Тогава именно реших, че историята на Крен заслужава да бъде разучена.

Държавник, академик, футуролог, писател и активист

Роденият през 1929 г. Робърт Диксън Крен бил съветник на бившия президент на САЩ – Никсън в един от най-рискованите моменти на управлението му. Това е едно от двете му звания, защото преди избора на Никсън, той бил директор на секретната служба на Съвета по сигурността на САЩ, която длъжност е не по-малко важна от това на съветника. Наред с още други висши държавни длъжности, той е академик, който провел проучвания в различни области и като такъв е футуролог и ако говорим за последния етап от живота му, когато възприема исляма, той е писател и активист, автор на редица книги.

На 16-годишна възраст Крен се записва в руския отдел на Харвардския университет. След три години, през 1946 г. бил приет в университета в Мюнхен - Германия, която била под окупация след Втората световна война. Той е първият американски студент приет в окупираната Германия. След това Крен се връща в САЩ и проявява интерес към правните науки, свързва се с учредителите на международната правна общност на Харвард като един от авторите на университетското издание на тази общност.

През 1962 г. той е един от четиримата учредители на Стратегически център за международни изследвания, а през 1966 г. започва работа в известното сдружение за мисловни дейности в института Хъдзън. Мисля, че това е мястото, където Крен започва да израства като аналитик футуролог. Работите му в Хъдзън съвпадат с длъжността му на съветник на Никсън в продължение на пет години до успешното му избиране през 1967 г. По-късно бива назначен в Белия дом, където работи по специалността си. До 1974 г. участва в активния политически живот на страната. Напуска Белия дом, работи в банковия сектор, а през 1975 г. основава своята фирма на съветник. До този момент жизненият му път преминава като редовен висш държавен служител и дипломат. През 1976 г. Крен е поканен в дипломатическите среди и е назначен като съветник на финансовия министър на Бахрейн и поема пътя за Арабския полуостров, където помага за подготвяне на петгодишния план за развитието му.

Един петъчен ден на 1980 година

По време на службата му в Бахрейн, съпругата му го убедила да излязат, за да разучат околностите на стария дворец, който бил първия търговски център на света.

На отиване объркали пътя. Тогава, когато лятната горещина изпичала всичко наоколо, срещнали един мъж от местните жители. След като разбрал в каква ситуация са изпаднали, поканил Крен и съпругата му у дома си. Вниманието, с което ги посрещнали го изненадало, за пръв път в живота си той срещал толкова добър и отзичив «мюсюлманин». Започна-

ли сърдечен разговор. По думите на Крен изобщо не са говорили за исляма. Ставало въпрос за доброто и злото в света, за ролята на Аллах. Това тайнствено посещение и привлекателния разговор му оказали дълбоко въздействие. Останалите дни прекарали в този дом. Това накарало Крен да започне да изучава исляма. Той искал да открие нещо, а преди това се отнасял твърде саркастично и студено към исляма. Дори в едно от изказванията си заявил: «Представата ми за тази религия ме отвръщъвъще и никога дори през ум не ми е минавало да я изучавам». Тя е много примитивна. Бях препоръчал на Никсън ислямът да се използва срещу комунизма. Въпреки всичко можеше да послужи като оръжие срещу него».

А семето, което попаднало в него при пътуването в Бахрейн покълнало през 1980 г. в родната му страна. И той започнал усилено да изследва и проучва исляма. През 1980 г. участвал в голяма конференция в Ню Хемпшър, на която били поканени ислямски ръководители и мислители от различни краища на света по инициатива на САЩ и Крен решил непременно да се възползва от нея. Целта му била не само да слуша и чуе какво ще се говори, а по време на почивките да се добере до някой от участниците и да узнае възможно повече неща. И той не пропуснал случая.

Веднъж на обяд всички участници тръгнали на някъде, ги последвал. Обхванат от вълнението, че ще може да ги пита за онези неща, които искал да научи. Но хората не отивали да обядват. Този ден бил петък и всички участници се събрали в зала, покрита с килими, за да изпълнят обедния намаз. Разочарован, той замалко щял да изпусне важния момент. Но не се отделил от тях, за да не ги засегне и останал до края. А в началото на намаза сцената на седжде го шокирало изцяло. Човекът, който изпълнявал седждето, бил лидер на ислямското движение в Судан, известният учен Хасан ел-Тураби. Когато си спомнял за този момент, Крен заявява: «Разбрах, че той се навежда пред Аллах и си рекох: «След като този човек се навежда

така пред Аллах, той трябва да е десет пъти по-добър от мен». После разбрал, че той самият трябвало да коленичи. Именно през този петъчен ден той изпълнил първото си седжде.

И така Крен през 1980 г. приел исляма и споделил: «Всъщност Аллах чрез някои мои опити ме насочи към исляма първо на петгодишна възраст, после на 21 години. Но много по-късно разбрах, че онези неща, които ми се показваха, са виждали и други хора и че Онзи, пред Когото аз се прекланях, е бил Аллах. Аз не знаех преди да се запозная с човека от Бахрейн това. Всичко това ми стана ясно на 50-годишната ми възраст.

Уволнен е по разпореждане на Кисинджър

Крен, който твърдял, че бил под особеното въздействие на Айет-юл кюрси се превърнал в неуморим активист след като приел исляма през 1980 г. Този факт, че е приел исляма не го освобождавло от работата му в държавната администрация. През месец септември 1981 г. президентът Рейгън го назначил за посланик в Обединените арабски емирства. Сметнали, че мюсюлманинът Крен ще може да изпълни по-добре тази мисия в Средния изток и Магреба, където се забелязвало ислямско пробуждане. По време на съпротивата срещу войната в Афганистан било запланувано да се възползуват от добрите взаимоотношения с ислямските групировки, но това не било реализирано, защото препоръките на Крен относно външната политика не допаднали на върховете. Затова по нареждане на новоизгряващия външен министър, той бил уволнен.

Името му фигурира сред 500-те най-влиятелни мюсюлмани

От 1986 г. връзките му с мюсюлманската общност се задълбочават повече. Той работил в Американския ислямски съвет и Международния институт по ислямски дела като директор за издателска дейност. Тези две учреждения са сред влиятелните институции в САЩ и са реализирани под ръководството на Ислямските братя. Без да прекъсва връзката си с тях, през 1994 г. той създава свой Мюсюлмански цивилизационен кръг. През 2011 г. бил поканен от Фондация Катар, за да преподава уроци по актуална политика. По-късно заел важно място в голям изследователски център в университета Хамад бин Халиф.

Сред най-важните дейности на Крен през последните години трябва да се спомене, че застанал редом с мюсюлманите в объркаините дни след 11 септември, когато многобройни хора наистина опознавали исляма и го приемали.

Крен е автор на редица книги по различни теми, сред които са религиозни проблеми, ислямски социални науки, човешките права според исляма, трудностите, които изживяват мюсюлманите в Америка и в света, ролята на мюсюлманите във външната политика на Америка, проблемите на Косово и Чечения. Той продължава да следи актуалния живот в ислямската география и дава своя принос за обединението на ислямското братство. Понастоящем името му се споменава сред 500-те най-влиятелни мюсюлмани в света.

Дениз БАРАН

ПЪТЯТ КЪМ ЖЕНИТБАТА...

Женитбата е най-важното решение и повратна точка в живота на човека. Редно е при вземането му човекът да проявява възможно най-голяма чувствителност, тъй като ще го придружава почти през целия им живот, както и поведението и взаимоотношенията в началото на този процес са достатъчно важни. Затова при създаването на семейство е добре да се обърне голямо внимание на началните взаимоотношения, постъпки и връзки. В основата му трябва да се положат уважението, любовта, доверието, взаимното разбирателство и други ценности. Семейство, чието основи са положени здраво, са важни както за членовете на семейството, така и за обществото. Онези семейства, чиито основи не са здрави, още в началото поемат пътя към края. Впрочем, краят на редица женитби проличава още в началото.

В това отношение сред народа ни битува поговорката: „Денят се познава още от сутринта“.

В наши дни спокойно можем да кажем, че истинските определители на бъдещето семейство са младите хора, които възнамеряват да се женят. Това съответства на природата на човека. Разумно е младежите, които решават да изживеят заедно живота си да се харесват и заедно да решават как ще постъпят. Когато обаче те използват това право, не трябва да забравят, че това е най-важното решение, което вземат в живота си, полезно е да чуят и да знаят мнението на по-възрастните, преди всичко на бащата и майката.

Защото житейският опит на възрастните са изключително полезни и не се купуват с пари. От друга страна голяма е мъдростта младите да получат съгласието на по-възрастните, преди всичко на майката и бащата. Онези семейства, изградени без съгласието им, за съжаление, закъсват насред пътя.

В този момент на родителите се падат важни задачи и отговорности. Най-важната им задача е да отгледат добри и достойни деца. Първо трябва да са зрели и опитни, за да предадат умението на децата

си. Когато ги отглеждат в никакъв случай не трябва да забравят, че извършват най-важната и отговорна работа на този свят. Да полагат възможно най-големи усилия, за да отгледат и възпитат умни и достойни младежи.

Така израсналите деца в решенията, които ще вземат преди женитбите си, би трябвало правилно да насочват родителите си. И все пак най-същественото е какво мислят младите. Следователно родителите не трябва да насилват, а да насочват и проявяват разбиране. Безспорно най-доброто е взаимното съгласие и съвместното решение. Съгласието между родителите и младежите при изграждането на семейството може да помогне за създаването на благополучие в него. А несъгласията, които се проявяват още в началото, могат да са знаци за лош край.

Когато решават да се женят, младите трябва да са уверени, че са стъпили на здрави критерии, защото това е момента, в който се взема най-важното решение на живота. Защото цял живот ще се споделя една и съща среда, красотите и притесненията на живота ще се изживяват съвместно. Когато се взема решение за женитба, трябва много и добре да се мисли.

При полагането основите на семейството да не се водят само от чувствата, а да се обърне внимание и на единството на мислите и оценките. Защото партньорите, които са израснали в еднакви или близки култури, по-бързо изграждат хармония. Еднаквите чувства и мисли, сходните действия при оценките и постъпките заздравяват основите на семейството, внасят доверие в семейното гнездо.

А един от критериите за спечелването на доверие и здраве е възпитанието и близостта по възраст между партньорите. Ако няма сходство в това отношение между тях, основите на семейството може да са проблематични.

Другото изискване при избора на партньор е да има взаиморазбирателство при разговорите. Мнозина от тях, увлечени по физическите красоти и особености на партньора не обръщат внимание на хармонията при беседите. Добре е да се знае, че партньорите трябва да са близки събеседници, защото няма нищо по-увлекателно и красиво от разговорите по различни теми между тях.

Следващото изискване при избора на партньор е съзнанието, че не избираме само партньор, а същевременно майка и баща на децата си. Погрешно избраната майка или баща за нашите деца може цял живот да изпитва съжаление за това.

Другото важно обстоятелство при избора на партньор е страните да проявяват разбиране, толерантност и да постъпват градивно. Най-добре е решенията, които се вземат да се основават на взаимното разбирателство след съответното обсъждане.

Въпреки тези мерки и старания по време на съвместния живот могат все пак да възникнат проблеми и притеснения. Вместо да се заблуждавате, най-добре е да осъзнаете, че е необходимо цял живот да се живее в хармония с човека до вас, да намерите общите обединителни точки, което всъщност е елексира на щастието. Защото най-важното нещо е в основата на семейството да стои единството на сърцата и душите.

Като извод от всичко казано дотук е, че младежите, които ще се женят и техните семейства трябва да проявяват висока чувствителност и да търсят начини за изграждане на силно семейно огнище. Здравите основи на семейството са гаранция за здравото семейство.

ЗАВЛАДЯВАНЕТО НА
КУДЮС (Йерусалим)

Бекир ЕРДЕМ

Почти във всяка епоха е имало места, които са били център на световните събития. Но нито едно от тях не е било толкова важно от духовна и материална гледна точка, както бил Кудюс - Йерусалим. Градът на пейгамберите колкото бил важен за евреите и християните, толкова е важен и свещен за мюсюлманите. Тази особеност на Кудюс векове наред е привличала различни завоевания и изживяла големи поражения.

Кудюс бил завладяван три пъти от мюсюлманите. Първото, което оставило дълбока следа у тях е станало през 15-а година по хиджра или 636 г. по н.е. До тази дата Мекка и Медина очаквали градът да се присъедини към тях. По такъв начин трите месджида в света щели да се обединят и така щял да се реализира обещанието на Пейгамбера ни. В един от своите хадиси той повелил:

„Пътуване се извършва дf единия от трите месджида: До моя месджид, до Месджид-и харам и Месджид-и акса. По такъв начин се удовлетворяват душите и телата на вярващите и се извисяват пречистени към Твореца Аллах“.

Този град дотолкова бил свещен, че когато умирал, очите на нашия Пейгамбер гледали към тези съкровени земи. Преди смъртта си той наредил да се изгради армия под командването на Усаме, за да воюва срещу римляните в Кудюс. За да е сигурен пътят за Кудюс, били осъществени битките при Хайбер, Тебюк и Муте. Със завладяването на града по времето на Хз. Омер, настъпило невиждано дотогава примирие и толерантност в световната история. То намерило израз в посланието на Хз. Омер /р.а./ и разкрива отношението на исляма към човека:

„В името на милосърдния и милостив Аллах, това послание се отправя от Аллаховия раб Омер до народа на Илия. С него се гарантират техния живот, имот, църкви, кръстове, всички уседнали или чергаруващи лица. Техните църкви няма да се превърнат в жилища; няма да се събарят и заемат дори частично. Няма да се докосват свещените атрибути в тях. Никой не може да отнеме стоката и имуществото им. Никой няма да бъде насилван заради религиозните си вярвания, никой няма да им навреди; срещу тях те ще изплащат данъка джизие“.

Който пожелае да напусне родното си място, ще му бъде гарантирана сигурност на живота и имота му до мястото, където ще отиде. А онези, които пожелаят да останат в родината си, ще бъдат в

безопасност и ще плащат данък джизие.

Който пожелае – може да тръгне с ромеите или да се върне при земята си. До събирането на продукцията – от тях няма да се иска нищо. Това е клетва, която Пратеника на Аллах и вярващите дали на народа на Кудюс и е валидна докато изплащат джизие“.

Завладяването на Кудюс и първият намаз в Месчид-и Акса се превърнало в интересно явление: Било е време за обеден намаз. Щял да ехти първият езан и да се изпълни първият намаз. Всички погледи били обърнати към мюеззина на нашия Пейгамбер –Билял-и Хабеши.

Когато произнесъл думите: «Аллхю екбер!“, изведнъж откъм армията се чули ридания. Всички начело с Хз. Омер /р.а./ започнали да се молят безгласно: «Ти искаше това завоюване, я, Расулюллах! Ето, изпълни се твоето благовестие!“

Със завладяването на Кудюс започнал нов етап. И тази победа не само отбелязва триумфа на вярващите, но става повод и за лавинообразното разпространение на исляма.

Както обикалял и разглеждал града заедно с ромеите, християнския патриарх и духовниците, настъпило време за обедния намаз. Хз. Омер /р.а./ помолил патриарха да му посочи място за него. Тогава той го повел към църквата Свещения гроб или Къяме, както днес е известна, и казал, че тук може да изпълни намаза си. Хз. Омер /р.а./ предпочел не вътре в нея, а отвън, в двора ѝ. Причината за това обяснил така: «Прецених, че ако кланях намаза си вътре, може да се приеме като повод за отнемане на църквата от християните, а бе заявено, че няма да се докосват храмовете на другите религии». С тази постъпка на Хз. Омер се признало на жителите на целия град свободата на вярата и вероизповеданието и била очертана и рамката на човешките права и свободи в сегашното им разбиране.

По-късно, когато Кудюс бил завладян от кръстоносците през 1099 г., по-голямата част от мюсюлманите и християните били убити. Обсадата и завладяването на Кудюс от Салахеддин Еюби продължила дни наред, дала възможност на жителите на града да поемат спокойно дъх – това било второто завладяване на града.

За трети път Кудюс бил завладян от Явуз Султан Селим при управлението на османците. При посрещането му цялото духовенство излязло да го приветства извън града с големи почести. Най-напред падишахът посетил Румман-и Давуд /а.с./ и Нахл-и Хамза /р.а./, след което извършил таваф около Хаджер-и сахра, а за изпълнението на вечерния намаз отишъл в Месджид-и Акса.

Османците владели Кудюс в продължение на 400 години. Този период е ознаменуван като времето, през което цари мир, толерантност и справедливост в световната история. През това време Османската държава е най-голямата сила в света. В годините на упадъка ѝ тя черпела морални сили от Кудюс. Затова, въпреки натиска, който му бил упражняван, султан Абдулхамид хан не се отказал от града.

През годините на Първата световна война, Османската държава губи Кудюс. Тъй като и в днешно време запазва значението си като средище на международния политически живот, градът стои на дневен ред на света, но с много кръв, сълзи и мъки...

А душите жадуват за онези времена на прекрасен мир и благоденствие, което познавал града.

БЛАГОПРИЛИЧИЕТО ПРИ ПОЛЗВАНЕТО НА ТЕЛЕФОНА

Дениз ГЮНЕР

Скъпи приятели,

Телефонът е важно средство, което улеснява живота ни. Пред нас, които живеем в този век и ползваме телефони, има две отговорности: Първата е: за всяка придобивка трябва да сме благодарни. Втората: да ползваме телефона на място, навреме и правилно.

Правилата, с които е добре да се съобразява всеки са:

Говорете само толкова, колкото е необходимо, без да удължавате разговора, за да не сте обект на насмешка, както в следния анекдот: Човекът, който забелязал, че приятелят му, който му звънял говорел много по-дълго, го попитал: «Защо говори толкова кратко?» Другият му отвърнал: «Набрал съм погрешен номер!»

Докато няма нещо важно, което искате да споделите недейте да звъните на никого. Само за това, че имате безплатни минути не говорете празни приказки, а ценете времето си.

Когато знаете, че ваш близък в момента кара кола, не му звънете, за да не му създавате рисковани проблеми. А когато вие сте на волана - не ползвайте телефона. Ако обаче се налага непременно да се обадите на някого, спрете на подходящо място и тогава му звънете. Да не допуснете катастрофа е по-разумно, отколкото да пристигнете пет минути по-рано.

Когато разговаряте по телефона си и сте сред много хора, не повишавайте гласа си, за да не ги безпокоите. Разговорите на висок тон често стават причина другите да узнаят неща, които не би трябвало да се разгласяват.

Когато потърсите някого, не чакайте телефонът да звъни продължително. Този, когото търсите, може да ви чува, но да не може да ви отговори, понеже ...кланя намаз. Затова след четвъртото звънене - изключете апарата.

Когато звъните на познат, с когото отдавна не сте се чували, не го разпитвайте дали ви е познал, а направо се представете кой сте.

Когато сте на работното място, ако не е изключително наложително, не звънете на други. Ако пък търсят вас, отговорете им ясно и кратко.

Когато влизате в час, на събрание, конференция или в джамия – или изключете телефона или пък намалете звука му, за да не смущавате другите.

Ако имате модерен телефон използвайте го полезотворно. Не се увличайте по него и не губете напразно времето си.

Това, че телефонът ви постоянно е свързан с интернет не означава, че трябва и вие да го ползвате непрекъснато. Най-важното нещо, което притежавате, е времето. При това човешкият живот не е толкова дълъг, та да го пилеете напразно.

Не е приятно в приятелски кръг, когато разговаряте помежду си, да разглеждате профилите си в социалните мрежи, и да играете. Играта по телефона винаги е неприемлива. Ако искате някаква информация – правете го, когато сте сами.

Не е прието, когато слушате доклади, изказвания, по време на семинари и други мероприятия, да ползвате телефона си. Това е неуважение към говорещия и лош пример за останалите.

Това, че използвате смартфон, не трябва да отслабва приятелските ви връзки. Не забравяйте, че истинското приятелство е много по-важно и ценно от ефирното, че смартфона може да ви направи пристрастени, поради което да започнете да избягвате социалните контакти.

Скъпи приятелю,

Телефонът е средство за връзка. Той улеснява всекидневието ви, но не му позволявайте да провали живота ви. Използвайте го на място, навреме – колкото е необходимо и правилно!

ЛЮБОВТА НА НЕВЕЖИЯ

Д-р Лямиа Левент АБУЛ

Нашият Създател в благодатната Си книга предупреждава човека със следните слова: «Не се занимавай с неща, за които нямаш познания. Очите, ушите, сърцето - всички те са отговорни за това.» Но нали човекът именно поради невежеството си е страдал!

Невежеството е лошо нещо, но още по-лошо е да не осъзнаваш това. Какво бе казал философът? «Най-голямото невежество е да не знаеш, че не знаеш». Мевляна ни предупреждава да стоим далеч от подобни хора, защото в противен случай могат да ни сполетят много неприятности, каквито са се случили на сокола в приказката:

Един ден соколът, за който падишахът се грижел с голямо старание, отлетял от двореца и кацнал на прозореца на стара жена, която печала палачинки за внуците си. Тази дворцова птица била от красива порода и изглеждала пленителна. Когато жената забелязала сокола, много го харесала и за да не излети, го хванала и завързала за единия крак. Тя, старата жена, не знаела, че соколът е птица и му необходима различно от хората храна и гледане. Тъй като го както гледала внуците си, рекла на сокола: «Хората не са се погрижили за тебе както трябва. Крилете ти пораснали премного, а и ноктите ти - също. Тези невежи хора ще те разболеят. Ела при баба, за да те гледа хубавичко!» След това отрязала крилете и ноктите на птицата, осакатила я и сложила слама пред него да яде. Полуделият сокол не знаел какво да прави, а бабата продължавала да се гордее, че показала своята любов. Ала с невежата си любов мислела, че му прави добро. Така птицата се побъркала окончателно.

Не напразно Мевляна казва: «Приятелю, помни, че и любовта на невежия е същата. Невежият човек по пътя върви все накриво и накриво».

Падишахът цял ден търсил своя сокол. Най-сетне, когато си приближил до къщата на старата жена, го видял. Нищичко от предишното състояние на птицата не била останала. Цялата опърпана, опрашена и унила, едва стояла на краката си. Падишахът като видял състоянието ѝ, се разчувствал и с укор казал: „Тъй като не ни беше верен докрай, ти заслужи това положение, но все пак стана ми жално за теб. Ти не се опита да разбереш, че има разлика между хората на рая и ада. Затова избяга от рая и реши да останеш в ада. Глупаво беше да избягаш от падишаха, който се грижеше за теб и си получи заслуженото в дома на старата жена!» Така той посочил на сокола грешката му, който не бил оценил по достойнство живота си, а там, където долетял – не намерил онова, което се надявал да намери, но всичко било минало, свършено. Тогава разкаялият се сокол поискал прошка от падишаха: «Аз извърших грях. Ако ти не приемеш никой освен от добрите, какво тогава да правят лошите? На кого да се оплачат и изкажат мъката си?»

Незнанието е бедност. Ако обаче човекът знае, че не знае, това се приема за доблест. Защото той не се бърка в неща, които не знае, а познава възможностите си. А когато насреща му се яви нещо, което не знае, той има смелостта да го признае, поради което не го порицават.

Но има и такива, които не знаят дори, че не знаят. Именно те са заблудените, които мислят, че всичко знаят, всичко им е известно.

Те имат какво да кажат по всеки въпрос. Дори да не знаят, завират носа си навсякъде, показват смелост дори да критикуват знаещите. За такива казват: „Не стига, че е плешив, пък и горделив!“ Когато се разбере, че не знаят, те умело успяват да се престорят. Нито се извиняват, нито от думите си се отказват. За това учените оприличили невежите на празни тъпани, които издават само глас. Приказват, говорят шумно, но онова, което казват не е нищо, освен празнословие.

Зрелите наши предци именно затова и ни предупреждават: Пазете се и не дружете с подобни хора! Защото никак не е трудно човекът да се окаже в положението на сокола. Щом като е така, нека и ние по препоръка и наставление на нашия Пейгамбер да се учим да присъстваме на подобни сбирки и да сме от онези, които обичат знанието и науката!

ЗА НОЩТА НА ОПРОЩЕНИЕТО – БЕРААТ

Джемал ХАТИП

Нощта бераат е една от нощите, които по традиция ежегодно се отбелязват от мюсюлманите.

Буквалното значение на думата „бераат“ означава оправдание, опрощение, помилване, прошка, милост, извинение и излизане на чисто...тоест пред Аллах. Думата „бераат“ се споменава на две места в Свещения Коран (Камер, 54: 43) и (ет-Тевбе, 9: 1). А в хадисите тази дума обикновено се използва със значения като спасение от греховете или пък странене от определена група или общество.

Бераат е петнадесетата нощ от месец шабан и заема важно място в живота на мюсюлманите. Тя е от първите благовестия на рамазана и според преданията, през тази нощ се преглеждат книгите с деянията на рабите – амел дефтерлери, поради което е прието през тази вечер да се иска прошка и напътствие от Аллах (с.т.).

Предава се също, че през тази нощ се определят и записват в Запазената книга – Левхи махфуз, препитанието, делата, живота и смъртта на всеки раб от рабите на Аллах Теаля за идната година. Затова Пратеника удължавал намаза и дуата си през тази нощ, а в деня преди нея – спазвал оруч.

Айше - дъщерята на Ебу Бекир (р.а.) разказва: „Една нощ Пратеника на Аллах (с.а.с.) стана, взе абдест и започна да се кланя. В намаза до такава степен удължи сеждето, помислих, че е мъртъв. Когато видях това, станах и помръднах палеца му, като видях че мърда аз се дръпнах назад. След като вдигна челото от сеждде и завърши с намаза, той се обърна към мен, засмя се и ми каза: „О, Айше, нима си помисли, че Пратеника на Аллах се шегува с теб?“ Не, о, Пратенико на Аллах! - отвърнах аз. Помислих, че Аллах прибра душата ти, поради дългият престой, който направи в сеждде. Тогава той каза: „А знаеш ли, в коя вечер сме сега?“ Казах: „Аллах и Неговия Пратеник знаят най-добре“ Каза: „Тази нощ е петнадесетата нощ от месец шабан. Тази нощ Аллах Теаля се проявява със

своята милост над рабите си и опрощава всички опрощаващи, помилва всички милостиви и отлага наказанието за прегрешилите (та дано се покаят.)“ (Бейхаки)

В преданията от Пратеника на Аллах (с.а.с.), величието и благодатта на тази нощ се споменават по следния начин:

От Ебу Муса ел-Ешари се разказва, че Пратеника на Аллах (с.а.с.) е казал: “През петнадесетата нощ на месец шабан, Аллах Теаля опрощава – със своята безкрайна милост - всички мюсюлмани, освен онези, който вършат ширк (съдружават Го с други), и тези които всяват враждебност сред свояте братя мюсюлмани.“ (Ибн Мадже)

В Предание от Али ибн Ебу Талиб пък се предава, че Пратеника на Аллах (с.а.с.) е казал: „Настъпи ли петнадесетата нощ на месец шабан, станете и прекарайте нощта в ибадет, а другия ден прекарайте спазвайки оруч. През тази нощ до изгрев слънце Аллах дарява небосклона с много благодат и повелява следното: „Няма ли кой да поиска прошка, за да му опростя? Няма ли кой да иска препитание, за да му го дам? Няма ли кой да е навикнал (с лошо) за да го спася (и пречистя от него).“ (Ибн Мадже)

А в сборника на Имам Таберани се предава,

че една вечер Джебраил (а.с) дошъл при Пратеника на Аллах (с.а.с.) и казал: „Стани! Стани кланяй намаз и прави дуа. Тази нощ е петнадесетата нощ от месец шабан. Който прекара тази нощ в ибадет, ще бъде опростен от Аллах Теаля, освен тези които съдружават други с Него, магьосниците, врачките, скъперниците, престрастните към алкохола, лихварите, прелюбодействащите и всяващите враждебност сред мюсюлманите.“ (Таберани със слаба верига).

Въпреки, че няма специално определени ибадети за тази нощ, то вземайки изпредвид нейното величие и благодат, би било добре това ползотворно време да се прекара в ибадет и подчинение. Прегрешилите трябва с искрени чувства и дълбоко съжаление да се покаят пред Аллах Теаля и да обещаят, че никога повече няма да извършат повторно греховете си. А праведните раби да искат от Него направление и за в бъдеще. Ето поради това някои от приближените раби са правели следната дуа:

„Я Рабби, в Свещения Коран Ти повеляваш, че „Аллах изличава и утвърждава, каквото пожелае, и у Него е Книгата–майка (Левх-ил махфуз). Ако името ми е записано сред имената от обитателите на дженнета, запази го там където е, но ако е записано сред имената от обитателите на джехеннема, умолявам Те, Господарю на световете, заличи го от там и го впиши сред имената на щастливците. О, Ти, в чиято ръка са сърцата на всички раби! Утвърди сърцето ми по пътя на твоята праведна религия...“ (Амин).

Някои от достойнствата на нощта бераат според ислямските учени:

- Всевишният Аллах, в средата на месац шабан разглежда положението на рабите си и опрощава всичките им грехове, освен на двуличните и злобните от тях.

- През тази нощ Аллах (с.т.) дарява вярващите с опрощения и благодат. Тази нощ е нощта на опрощението и благодатта.

- През тази нощ се предопределят доста неща, дават се сведения на меляикетата относно смъртта и препитанието на хората.

- През тази нощ е дадено правото за шефаат на Мухаммед (с.а.с) и др...

Тази година нощта бераат ще бъде чествана на 21-22 май – в събота срещу неделя.

КАК КЛАНЯТ НАМАЗ, ТЕЗИ КОИТО НЕ МОГАТ ДА СТОЯТ ПРАВИ?

Или позволено ли е на тези, които не могат да стоят на крака, да кланят намаз в седнало положение?

При нормални положения намазът задължително трябва да се кланя така, както го е кланял Пратеника на Аллах (с.а.с.). Защото неговата практика е пример за нас във всички насоки в нашия религиозен живот. В едно предание от него се казва: „Кланяйте намаз така, както ме виждате да се кланям.“

Но Аллах Теаля е предписал за хората редица изпитания, които ги сполетяват през техния живот. Някои от тях се разболяват от нелечими болести, други се осакатяват, а не малко остаряват до такава степен, че е невъзможно да стоят дълго и продължително време на крака. За тях Аллах (с.т.) е предписал редица улеснения, които Неговия Пратеник практично е предал на мюсюлманската общност, за да облекчи положението на болните и им подсигури леснота в ибадета.

При положение, че мюсюлманин или мюсюлманка нямат възможност да кланят намаза на крака, тогава те имат възможност да изпълнят ибадета си в седнало положение, както се чувстват удобно, а ако и това е невъзможно, то тогава – в легнало положение.

Когато Пейгамберът (с.а.с.) бил попитан за това, той отговорил: „Кланяй намаза си прав. А ако нямаш сили за това, кланяй го седнал. Но ако и това не можеш, тогава обърни се на дясната страна (към кябе) и го кланяй в легнало положение.“ (Бухари).

Ако човек има възможност да започне намазът си прав, то тогава е по-приетото да вземе първия текбир на крака, а след това да продължи намаза в седнало положение. В случай, че това е невъзможно, тогава действа както е посочено в хадиса, а ако няма възможност и за това – тоест, ако е болен до такава степен, че не може да мърда нито с тялото, нито с главата, то тогава според ханефийската правна школа - мезхеб, намазът се оставя за каза. (Мевсили, ел-Ихтияр).

При положение, че кланящият може да стои на крака и да прави рукю, но не може да седне или да направи седжде, то тогава след рукюто сяда на стол и прави седжде върху друг стол или табуретка поставена пред него.

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО ПРИВЕТСТВАХА СЕМИНАР ЗА УЧИТЕЛИ ПО РЕЛИГИЯ В СЪСЕДНА ТУРЦИЯ

Областната дирекция на Министерството на образованието в Едирне организира семинар за учителите по религиозните дисциплини в духовните и религиозните предмети в другите държавни училища. Мероприятието със заглавие „Духовното образование в Република Турция“ се осъществи на 16 април 2016 г. в гр. Едирне в съседна Турция. В него участваха близо 500 директори и учители от тракийския регион на Турция.

По покана Главна дирекция религиозно образованието на Министерството на образованието в Турция в семинара участваха и учители от България, преподаващи предмета „религия-ислям“ и учители от средните общообразователни духовни училища. Целта на участието бе обмяна на опит и споделяне на добри практики със своите колеги.

По време на откриването на еднодневния семинар приветствено слово изнесе началник отдел „Образование“ към Главно мюфтийство Хюсени Карамолла. А при откриване на втората част на семинара председателят на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед приветства присъстващите на семинара като благодари за поканата и доброто сътрудничество между Главно мюфтийство и религиозно-образователните институции в Турция, които са пример в борбата срещу крайните тълкувания на исляма и са гарант пред радикализацията на обществото.

НАЧАЛНИКЪТ НА ШУМЕНСКОТО ВОЕННО ОКРЪЖИЕ ПОСЕТИ СОДУ „НЮВВАБ“

Началникът на Военно окръжие гр. Шумен подполковник Георги Георгиев посети Средно общообразователно духовно училище „Нюввабˮ в гр. Шумен на 13. 04. 2016 г. Целта на посещението бе да се запознаят с процеса на обучение в ковачницата на мюсюлмански духовни кадри.

По време на посещението подполковник Георгиев и придружаващият го екип се запознаха с учебната програма на училището и разгледаха учебния корпус. Директорът на училището Шериф Хюсню подробно запозна гостите си с порядките и дейността в училището и им благодари за визитата. Гостите се срещнаха и с учениците и педагогическия колектив. Обмениха опит и добри практики с тях.